

EZOPOVY BAJKY

Pavel Šrut

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Ezopovy bajky

Pavel Šrut

Znění tohoto textu vychází z díla [Ezopovy bajky](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Albatros v Praze v roce 1998. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Pavel Šrut: Ezopovy bajky), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 3. 7. 2020.

OBSAH

Volba krále zvířat	8
Orel a chrobák	9
Orel a liška	10
Sele a ovce	11
Havran a liška	12
Divoké kozy a pastýř	13
Cestující v bouři	14
Rybář a píšťala	15
Netopýr, šípkový keř a potápka	16
Lasička a kohout	17
Lasička a slepice	18
Netopýr a lasičky	19
Chytrák a truhla zlatých mincí	20
Vinař a jeho synové	21
Kočka a bohyně Afrodite	22
Lev, vlk a liška	23
Lev a myš	24
Osel, liška a lev	25
Lev a osel	26
Myši a kočky	27
Kavka a holubi	28
Orel, kavka a pastýř	29
Mravenec a Zeus	30
Zeus a želva	31
Vlci a ovce	32
Osel a cikády	33
Vlk a volavka	34
Vlk a psi	35
Osel a vlk	36
Pastýř a vlčata	37
Osel a zahradník	38
Hvězdář a žába	39

Kupec a moře	40
Zajíci a žáby	41
Poutník a Hermes	42
Otec a dcery	43
Vlk a pastýř	44
Lev, osel a liška	45
Lev za vraty	46
Lev a pastýř	47
Poutníci a platan	48
Poutníci a medvěd	49
Opice a rybáři	50
Včely a Zeus	51
Pastýř vtipálek	52
Vlk a pes	53
Hospodář kupující osla	54
Osel a kůň	55
Dřevorubec a bůh Hermes	56
Stařena a lékař	57
Slunce a severák	58
Nemocný a lékař	59
Vlaštovka a soudce	60
Věštec	61
Osel a mezek	62
Osel s nákladem soli	63
Pes a slepice	64
Pes na hostině	65
Sněm zvířat	66
Jelen a lev	67
Liška a dřevorubec	68
Osel, mezek a lupiči	69
Přátelé a sekera	70
Komár, lev a pavouk	71
Mravenec a cikáda	72
Kavka a cizí peří	73

Člověk a lev.....	74
Labutí píseň.....	75
Labuť a husa.....	76
Želva a orel.....	77
Had, lasička a myši.....	78
Žížala a velký had.....	79
Liška a čáp.....	80
Dva kohouti.....	81
Pes, liška a kohout.....	82
Člověk, který rozbil sochu.....	83
Lakomec.....	84
Opilec a jeho žena.....	85
Ptáčník a koroptev.....	86
Jedle a šípkový keř.....	87
Vlaštovka a jmelí.....	88
Orlice, kočka a divoká svině.....	89
Liška bez ocasu.....	90
Kanec a kůň.....	91
Skopci a řezník.....	92
Včely a trubci před soudem.....	93
Vosy, špačci, mezek a starý sedlák.....	94
Člověk a paní Přísaha.....	95
Zloděj a hostinský.....	96
Slepice a zlaté vejce.....	97
Myš a žába.....	98
Orel, had a lovec.....	99
Chlapec zloděj a jeho matka.....	100
Šašek a sedlák.....	101
Chlapec a namalovaný lev.....	102
Člověk a satyr.....	103
Trubač.....	104
Dvě tašky.....	105

Volba krále zvířat

V jednom zeleném kraji si zvířata volila krále. Byla to dlouhá volba a mnozí uchazeči o královský trůn už z rozhodování vypadli. Velbloud pro svou dobrotu, vlk pro svou zlobu, sup pro ošklivost, páv pro svou okázalou krásu, jeden pro to, druhý pro ono.

Nakonec zůstali jen dva nejsilnější a nejmocnější – lev a slon. Polovina zvířat hlasovala pro lva a druhá polovina dávala přednost slonovi.

Bylo to těžké rozhodování. Nejdřív plno křiku a pak ticho, když váhy stály proti sobě a obě misky měly naloženo na chlup stejně. A do toho ticha najednou zabzučel komár.

Komár, který po celou dobu sněmu spal, protože dobře věděl, že jeho slabý hlásek o ničem velkém nerozhodne. A jak byl ten komár rozespalý, vletěl lvovi do ucha. Lev se vylekal a začal utíkat jako zajíc, protože lev, jak je silný a mocný, proti komárovi nic nezmuže.

To rozhodlo. Všichni byli najednou pro slona. I jedno malé selátko, které se s radostným kvičením proti slonovi rozběhlo. Jenže slon se vylekal a začal utíkat jako předtím lev. Protože slon, jak je veliký a mocný, prasat se štítí a nesnáší jejich kvičení.

Tak se stalo, že v tomhle zeleném kraji zvířata krále nemají, i když to nahlas neřeknou a potichu to tají.

*A my z toho vidíme,
jak někdy nepatrná překážka
může i velké věci překazit.*

Orel a chrobák

Orel pronásledoval zajíce. Chudák zajíc pelášil a kličkoval, ale moc síly mu už nezbývalo.

„Pomoz mi!“ křikl na chrobáka, který valil kuličku trusu v trávě.

Chrobákem každý pohrdal. Bylo to vůbec poprvé, kdy hovnivála někdo oslovil, ba dokonce požádal ho o pomoc.

A chrobák, poctěný tou prosbou, povylétl, aby orla zastavil. Ten si však brouka vůbec nevšiml. Snesl se z výšky na zajíce a na místě ho roztrhal.

Chrobák nemohl na tu nespravedlnost zapomenout. Vyslídil, kde má orel na skále hnízdo a kdykoli v něm našel orlí vejce, napřel všechny síly a skulil je ze skály. Vejce se vždy rozbilo a orel marně hledal viníka. Chrobák byl tak nepatrný, že ho král ptáků prostě přehlédl.

Orel nakonec musel prosit o pomoc až na Olympu. Sám Zeus, mocný bůh, orla vyslechl a dovolil mu, aby snesl vejce do jeho klína, kde bude zaručeně v bezpečí.

Ale chrobák se ani tehdy nevzdal. Uválel kuličku trusu, vznesl se s ní nad pána Olympu a upustil mu ji do klína. Zeus s hrozivým zaklením vyskočil a smetl trus i s orlím vejcem ze svého klína. A jak jinak, vejce se rozbilo o skálu...

*Vidíte – i ten nejmenší a nejpohrdanější
má svou odvahu a čest.*

Orel a liška

Liška je doma na zemi a orel na nebi. A přece se spřátelili. Slovo dalo slovo a přátelé si mají být nablízku. Tak si liška našla noru pod vysokým stromem a orel si postavil hnízdo v koruně toho velikána. A mohlo při tom zůstat, kdyby...

Kdyby se orel nevrátil jednoho dne z lovu k mláďatům s prázdnou – a kdyby liška právě neodešla od svých mláďat na lov.

Tehdy orel zapomněl na přátelství. Ukradl liščata a roztrhal je, aby se jeho vlastní rodina nasýtila. Lišce zůstala jen žalost.

Brzo nato přilákala orla beraní pečínka, kterou si pastevci pekli na žhavém uhlí. Orel se spustil z nebe jako blesk, utrl zobanem vnitřnosti i se žhavým popelem a vynesl je do hnízda. Hnízdo se od uhlíků vzňalo. Orel chtěl požár křídly uhasit, ale máváním oheň jen ještě více rozdmýchal.

Orlí mláďata, která ještě neuměla létat, dopadla z hořícího hnízda na zem, a snad by se i zachránila, kdyby...

Kdyby na ně už dole liška nečekala – a kdyby s nimi nenaložila stejně jako předtím orel s liščaty.

*Ach ano, tak krutý konec mívá krutá zrada
a nerovné přátelství.*

Sele a ovce

Ztratilo se sele pasákovi vepřů a zabloudilo mezi ovce. Sotva ovčák to prasátko spatřil ve svém stádu, popadl těžkou hůl a začal je honit. Sele kličkovalo mezi ovцами a kvičelo jako by je na nože bral.

„Proč tak kvičíš, hlupáku?“ smály se ovce. „Nás pastýř chytá každý den. To nemáš v hlavě špetku rozumu?“

„Právěže mám!“ křiklo sele. „Když chytá pastýř mě, je to něco jiného, než když chytá vás.“

„Slyšíte toho zbabělce? Ještě se bude povyšovat!“ zlobily se ovce. „A přitom má holou kůži! Ani vlnu, ani mléko nedává!“

„A právě proto kvičím a utíkám,“ volalo sele. „Vás chytá pastýř kvůli vlně a mléku – a mne kvůli masu!“

*Je to tak. Jinak volá o pomoc ten,
komu jde jenom o kabát,
a jinak ten, komu jde o kůži.*

Havran a liška

Havran ukořistil potrhaného zajíčka a usadil se s ním na stromě. Šla kolem hladová liška. Když se jí nepovedlo kousek masa od havrana vyloudit, zkusila ho obloudit.

„Už dlouho o tobě přemýšlím,“ řekla. „Jsi krásný a silný, peří máš černé jako noc a oko jasné jako slunce. Proč tě sněm nezvolil králem ptáků?“

Havran držel maso v zobáku a samým úžasem zapomněl polykat. Ta liška má pravdu, pomyslel si. Proč nejsem králem ptáků já?

„Asi proto, že ptáci milují zpěv,“ řekla liška, jako by uhodla, o čem havran přemýšlí. „Schválně, zkus zazpívat! Ale žádné cvrlikání. Zazpívej pěkně nahlas, jak se patří k budoucímu králi!“

Havran otevřel zobák a královsky zakrákal.

Maso spadlo lišce k nohám. Jen se po něm olízla. A nad havranovou hloupostí se usmála a řekla: „Havrane, havrane, hlas máš jak se patří, ale rozum ti chybí. Proto nemůžeš být králem.“

A měla pravdu.

Hloupému a ješitnému ptačímu králi

by se i vrabčák vysmál.

Divoké kozy a pastýř

Pastýř vyváděl denně stádo koz na pastvu pod vysokou horou. Jednou z hory seběhly divoké kozy a přimíchaly se do houfu. Pastýř měl radost, jak se mu stádo rozrostlo. Honem zahnal kozy do jeskyně a zatarasil ji ohradou.

Druhý den na pastvu nevyháněl. Chtěl, aby si divoké kozy u něho zvykly a zapomněly na svobodu.

„Musím jim přilepšit, aby se jim u mne zalíbilo,“ pomyslel si a hned začal divokým kozám nosit celé náruče čerstvé trávy. O své vlastní kozy se přitom nestaral. Však do zítřka hlady nepadnou...

Divokým kozám chutnalo, a tak se pastýř nebál hnát příští den celé stádo na pastvinu. Ale divoké kozy, sotva dostaly volnost, hned se rozutekly do kopců a holých skal.

„Vy nevděčnice!“ volal za nimi pastýř. „Cožpak jste se u mne neměly dobře? Vždyť jsem vám dával mnohem víc než svým vlastním kozám!“

„Právě proto od tebe utíkáme,“ odpověděl mu starý kozel, vůdce divokého stáda, než zmizel za skálou.

A měl pravdu.

Když pastýř nechal o hladu své vlastní kozy

a přilepšoval jiným, jistě by i příště

na staré přátelství pro nějaké nové zapomněl.

Cestující v bouři

Starý rybář měl pramici. Když bylo třeba, převážel lidi z ostrova na ostrov. Jednou se moře mezi ostrovy tak rozbouřilo, že cestující viděli svou poslední hodinku.

Převozník se vzpíral přívalům vln svými vesly, ale cestující padli na kolena a jejich bědování a nářek přehlušilo i hukot moře.

Jak rychle přišla, tak rychle se bouře utišila. A tehdy ti lidé začali v pramici z radosti poskakovat a jásat a tancovat. Marně je rybář okřikoval, že ze samého štěstí přivolají neštěstí. Pramice se zhoup-la, převrhla a jenom rybář se zachránil.

*A kdo je moudrý,
v pravou chvíli si tenhle příběh připomene.*

Rybář a píšťala

Byl to dobrý rybář a ještě lepší muzikant. Když zahrál na píšťalu, všichni ve vsi nechali práce a poskakovali tak, jak je píšťala vybízela.

V ruce píšťalu a přes rameno síť vypravil se jednou na lov. Síť rozprostřel na břehu, pak se postavil na skalnatý ostroh a vyhrával. Čekal, že ryby, tak jako vesničani, nechají spánku a začnou tančit a vyskakovat z moře rovnou do jeho sítě.

Ale ryby nic. Jako by byly hluché.

Rybář se rozzlobil, zahodil píšťalu a síť spustil do vody. A síť se ve chvíli začala cukat! Když ji rybář z moře vytáhl, byla plná ryb.

A považte – ryby sebou na břehu mrskaly a poskakovaly... Nu právě tak jako vesničani, když jim hrával na píšťalu!

Rybář měl dobrý úlovek a přece se zlobil, že ryby netančily, když jim pískal, a teď, když píšťalu kvůli nim zahodil, utančily by se k smrti.

Ale zbytečně se zlobil. Vždyť všechno se musí dělat na pravém místě a v pravý čas.

Netopýr, šípkový keř a potápka

Byly časy, kdy netopýr ve dne lítal a v noci spal jako většina ostatních tvorů. Šípkový keř vyháněl růžové květy a neměl trny. A potápka se vyhýbala vodě a žila v lesích jako jiní ptáci.

Jednou se ale netopýr, šípek a potápka spřátelili a slíbili si věrnost. „O všechno se rozdělíme a pustíme se společně do obchodu!“ řekli si.

Netopýr si vypůjčil peníze, šípkový keř prodal svůj růžový oděv a potápka nakoupila měď a koráb, který je měl odvézt k břehům, kde měď je vzácnější než zlato.

Vypluli pod společnou plachtou, ale na moři je zaskočila bouře. Lod' se potopila a klesla ke dnu i s cenným nákladem.

Netopýr, šípek i potápka přišli o všechno a jenom díky náhodě si zachránili holé životy.

Netopýr se pak musel ukrývat před věřiteli, kterým nemohl vrátit vypůjčené peníze. Ve dne spal na půdách starých domů a teprve v noci se odvažoval ven.

Šípkový keř zase toužil po svých prodaných růžových šatech. Na holém těle mu narostly tmy. Stál smutně u cesty a chytal za oděv každého, kdo prošel kolem.

A potápka? Ta se vrátila nad moře a hledá svůj ztracený měděný poklad. Co chvíli se ponoří do hlubin, ale na povrch vynese nanejvýš mrňavou rybku.

*Tak každý hledá, co v životě ztratil
a co je nenávratně pryč.*

Lasička a kohout

Lasice chytila kohouta. Měla hlad, ale zároveň se bála hospodáře, kterému kohout patřil. A tak ji napadla chytrá výmluva. „Kohoute,“ povídá, „já tě sežeru. Ale ne z hladu, nýbrž za trest!“

„Co jsem provedl?“ vylekal se kohout.

„Svým ranním kokrháním budíš hospodáře,“ řekla lasička.

„Ale vždyť právě proto si mne pán chválí,“ bránil se kohout.

„Dobrá, ale hospodář má jen jednu manželku. A ty máš manželek slepic plný dvůr. Copak je to slušné?“

„Ale hodně slepic snáší hodně vajec a hospodář se raduje,“ vysvětloval kohout.

„Už mně z tvých výmluv pořádně vytrávilo,“ zívla lasice a chudáka kohouta zakousla.

Na dvoře zůstala jen hrst peří.

A nám zůstává poučení:

*pro špatný čin si špatný člověk
vždycky dobrou záminku najde.*

Lasička a slepice

Lasička dlouho obcházela kolem statku, kde chovali slepice. Jenže dvůr byl za vysokou zdí a za velkými zamčenými vraty. Jak tak slídila kolem, dozvěděla se, že slepice ze statku stůňou.

„Když je zle, lékaři každý bránu otevře,“ pomyslela si. Pak si oblékla bílý plášť, na čenich nasadila brýle a na zádech se jí kolébala doktorská brašna. Zabušila na vrata a škvírkou se ukázala slepicím.

„Jak se vám daří, slepičky?“ zeptala se laskavým hlasem.

„Dobře. A ještě líp nám bude, když odejdeš,“ odpověděly slepice a vrata přibouchly a zavřely na závoru.

*Kdepak, špatný úmysl
se za žádné přestrojení neschová.*

Netopýr a lasičky

Netopýr v letu zavadil o větev a pochroumal si křídlo. Spadl na zem, a než se vzpamatoval, přismykla se k němu lasička. Měla hlad a chuť na nějakého ptáčka. A hned to také dala netopýrovi najevo.

„Ale já nejsem pták!“ bránil se netopýr. „Dobře si mě, lasičko, prohlídni. Já jsem přece myš!“

Netopýr přitáhl křídla k tělu, lasička ho nedůvěřivě obešla a musela mu dát za pravdu. Na myš právě teď chuť neměla, tak netopýra pustila.

Za nějaký čas netopýr zase zavadil křídlem o větev a spadl na zem. Kolem běžela jiná lasička.

„Nech mě odletět,“ prosil ji netopýr, „nezabíjej mě.“

„Kdo to kdy viděl, aby myš létala!“ ušklíbla se lasička. „Na to já ti nenaletím!“

„Ale já nejsem myš,“ řekl netopýr. „Já jsem pták!“

A rozpřáhl křídla a uletěl.

*Tak si netopýr, nebo člověk, může v nebezpečí
trochou chytráctví zachránit zdravou kůži.*

Chytrák a truhla zlatých mincí

Jeden člověk, který se měl za chytráka, ochořel zlou nemocí. Na bohy zrovna nevěřil, ale teď se k nim modlil horlivě a sliboval sto volů za oběť, jen když se uzdraví.

Bohové i z té výšky viděli, že má doma jen kozu, a tak se rozhodli jeho pravdomluvnost vyzkoušet.

Člověk se zázračně uzdravil a hned si vymyslel, jak bohy obelstí. Z loje uhnětl sto volů, vynesl je na kopec a šel spokojeně spát.

Bohové i z té výšky viděli, čím je chtěl chytrák napálit, a poslali mu na zem sen.

„Vstaň ze svých houní a jdi na břeh moře,“ pravilo se mu v tom snu, „a ještě než se rozední, usteleš si na truhlici plné zlatých mincí!“

Chytrák snu uvěřil a uprostřed noci utíkal k moři. Začínalo svítat, když ke břehu přirazila pirátská loď. Z přídě seskočili dva muži a našeho človíčka lapili, aby ho v prvním přístavu prodali do otroctví.

Zatím ho zamkli v podpalubí. Hemžilo se tu krysami. Aby mu nelezli po nohou, ustlal si ten nešťastný chytrák na železné truhlici, která tu stála v koutě. Ta truhla byla plná uloupených zlatých mincí. Bohové mu ve snu nelhali...

*A hlupák, který si hrál na chytráka,
až v potupném otroctví poznal,
že lhát se nevyplácí. Ani lidem, ani bohům.*

Vinař a jeho synové

Jeden sedlák měl vinici a pět statných synů. Vinice rodila dobré víno, protože ji zaléval sedlákův pot. Jeho synům ale práce s motykou nevoněla.

Když vinař umíral, svolal si rodinu a řekl: „Pod jedním z vinných keřů na našem políčku je zakopán poklad. Jděte a kopejte. Nesmíte vynechat jediný keř!“

Synové vždycky o pokladu snili. Tedy poslechli a začali poklad hledat. Okopávali vinici rok co rok, ani jediný keřík neobešli. Poklad zakopaný pod keřem sice nenašli, ale přece zbohatli...

Zní to jako pohádka, ale hádanka to není.

V pracovitých rukou je poklad. Tak zní poučení.

Kočka a bohyně Afrodite

Jeden mladík měl kočku. Hrál si s ní, choval ji na klíně, ale kočka tahle přízeň nestačila. Chtěla se proměnit v ženu a v mladíkovu nevěstu.

Uprosila bohyni lásky Afrodite, a ta jí dala podobu půvabné dívky. Byla mazlivá a mrštná jako kočka, není divu, že se mladík do takového děvčete hned zamiloval.

Za nějaký čas se Afrodite chtěla přesvědčit, jak si nevěsta jako paní domu vede. Když byli manželé v ložnici, vpustila do místnosti myš.

Myslíte, že se mladá paní vylekala? Kdepak! Vyskočila z lože a myš zakousla a snědla.

Afrodite raději zase vrátila dívce její dřívější podobu.

*Protože změnit zevnějšek člověka
je mnohem snazší,
než změnit jeho povahu a zvyky.*

Lev, vlk a liška

Lev ochořel při lovu za chladných zimních rán a musel zůstat v jeskyni. Zvířata chodila svého krále navštěvovat, jen liška se opozdila.

Nemocný lev by si toho ani nevšiml, ale přišel vlk, který měl s liškou časté půtky o kořist, a žaloval: „Králi, všechna zvířata ti přišla složit hold a přání brzkého uzdravení. Já sám jsem u tebe už podruhé. Ale co liška? Ta si vesele pobíhá po lese a prý se těší na nového krále!“

Liška právě přišla k jeskyni, aby lva pozdravila, a tak náhodou ty pomluvy slyšela. Udýchaně vběhla dovnitř a omlouvala se rozzuřenému králi.

„Prosmejšila jsem celý kraj, abych ti mohla přinést léčivé bylí, proto jdu tak pozdě,“ řekla.

„Kde je?“ zamručel lev.

„Zůstalo v lese,“ vylouvala se liška, „ale vím o něčem, co tvou nemoc zaručeně zažehná.“

„Mluv!“ přikázal lev. „Nebo tě na místě roztrhám!“

„Když svlečeš vlka z jeho kožichu a do ještě teplé kůže se oblečeš, tvé prochladnutí okamžitě zmizí,“ řekla liška.

A lev jí uvěřil. Vlk přišel o kůži a liška se zdravou kůží z nebezpečí vyvázla.

*A poučení? Je tak snadné!
Jeden strojí úklady druhému
a sám do pasti spadne.*

Lev a myš

Není radno budit lva, když spí. A přece mu myš přeběhla kolem tlap, když podřimoval. Lev zavrčel, vyskočil a hned by se na vetřelce vrhl, kdyby...

Kdyby to nebyla mrňavá myška. Sotva ji bylo vidět. A ještě se smála, že se jí lev polekal.

„Ty mrňousku,“ rozhněval se lev, když myšku konečně v trávě objevil. „Já sice myši nerad, ale tebe musím za tvou opovážlivost sníst.“

Myš prosila, aby ji lev nechal žít, že se už příště bude chovat ke králi zvířat, jak se sluší. A že prý se mu třeba ještě odvděčí.

„Jak jsi mrňavá, tak jsi drzá,“ řekl lev pobaveně. Nechal myšku na pokoji a zase usnul.

Spal tvrdě a toho využili dva lovci. Přehodili přes spáče síť, přivázali ho ke stromu a šli do vsi pro posilu.

Myška všechno viděla. Sotva lovci zmizeli za kopcem, přiběhla ke stromu a přehryzala provaz, kterým byl lev připoután.

„To abys věděl, že i mrňavá myš ví, co je vděk,“ řekla.

*A král zvířat poznal,
že ani ten nejmenší tvor
neběhá po světě nadarmo.*

Osel, liška a lev

Jeden osel se dozvěděl o dobré pastvě. Pověděl o tom lišce, a ta si řekla: „Kde je chutná tráva, může být i chutný zajíček!“

A šli pospolu. Louka byla za řekou, ale u řeky stál lev. Liška zavětrila nebezpečí a napadla ji lest. Vyběhla lvovi naproti a slíbila mu osla, když ji nechá na pokoji. Lev zamručel na souhlas a liška se vrátila ke svému společníkovi.

Nalákala ho k ostrému srázu u řeky. Osel sklouzl po mokrém kamení a zůstal vězet pod srázem.

„Pojď si pro toho hlupáka!“ křikla liška a lev přiběhl.

Když viděl, že mu osel neuteče, obrátil se na lišku.

„Osel je hlupák,“ řekl, „a ty jsi mazaná hlupačka. Proto skončíte oba dva stejně.“

A hned skočil a lišku roztrhal. Teprve potom se vrhl na osla.

Stala se v cizí zemi tahle zrada.

Ale i u nás platí:

Kdo jinému jámu kopá,

sám do ní padá.

Lev a osel

Jeden osel si připadal náramně silný a rád by se přátelil s někým ještě silnějším. Tak se dostal do spolku se lvem.

„Budeme lovit spolu,“ navrhl mu. „Ty máš tesáky a spáry a já mám silný hlas. Vyplaším zvěř z úkrytu a budu ti ji nahánět rovnou do chřtánu.“

Lev spokojeně zamručel a dovedl osla k jeskyni, kde přenocovaly divoké kozy.

„Já se schovám tady v houští před jeskyní a ty mi kozy vyženeš,“ povídá.

Osel hned nadšeně souhlasil. Vpadl do jeskyně a začal hýkat tak silným hlasem, že kozy z úkrytu vypudil.

Lev všechny pohodlně pochytil a zadával.

Osel vyšel z jeskyně a tuze se holedbal. „Neříkal jsem ti, že mám silný hlas?“

„Opravdu,“ odpověděl lev. „Kdybych nevěděl, že jsi osel, sám bych ze samé hrůzy utekl. Ale protože vím, že jsi osel – a navíc ještě vychloubačný osel – musím tě zadávat jako ty nebohé kozy!“

Osla chlubitost hned přešla. Začal hýkat silným hlasem o pomoc, ale nikoho nepřivolal.

Skončil tak jako každý,

kdo ztratí soudnost a dá se do spolku s nepřitelem.

Myši a kočky

Kočky a myši žily na válečné noze. Válka se vedla od nepaměti. A kam paměť sahá, měla vždycky stejný konec. Kočky pár myší pochytyly a ostatní rozehnaly.

Proto se jednou na poli sešel myší sněm.

„Kočky nejsou o nic silnější než my,“ prohlásil jeden myšák. „A vyhrávají jenom proto, že se nás nebojí. Kdo kočkám strach nažene, ten je taky zažene!“ skončil svůj proslov.

A pak se ten nebojácný myšák jmenoval generálem a vybral si pár velitelů pro zítřejší boj.

„Ale jak kočky postrašíme?“ odvážil se zeptat jeden velitel.

„Nasadíme si na hlavy býčí rohy!“ zvolal generál.

A všichni velitelé užasle přikývli.

Jenže kočky se myší s býčími rohy nepolekaly. Bitva začala a skončila stejně jako kdykoli předtím. Myši se rozutekly.

Malé myšky našly útočiště v dírách a skrýškách. Ale generál a velitelé dopadli zle. Chtěli se sice také schovat, ale vchod do jejich doupátek byl příliš úzký. Kvůli rohům se tam nevešli. Kočky všechny myší velitele i s jejich generálem snadno pochytyly.

*Tak ješitnost a hloupost
znovu dostaly za vyučenou.*

Kavka a holubi

Kavce se nelíbilo mezi kavkami. Pokukovala po holubníku. Holubi měli bílé peří – a hlavně pohodlný život. Nemuseli si shánět potravu po polích. Posedávali doma a zobali zrní, které jim hospodář nasypal.

A tak se kavka nabílila a usadila se v holubníku.

„Co je to za divnou bílou holubici?“ divili se holubi, ale kavka byla zticha. Všichni si brzo zvykli.

Jenže jednou se kavka připlétla do nějaké ptačí hádky, ozvala se – a hlas ji prozradil.

Holubi hned nechali hádky mezi sebou a vrhli se na vetřelkyni. Vyštípali ji z holubníku. Kavka byla nakonec ráda, že se ve zdraví dostala domů.

„Co je to za divnou bílou holubici?“ divily se kavky. A protože měly o zrní nouzi, sesypaly se na ni a vyhnaly ji od společného stolu.

Nic jí nepomohlo, že křičela jako kavka. Barva ji prozradila. Byla bílá mezi černými kavkami. A tak musela z hejna ven.

*A podobně může skončit každý,
kdo není doma spokojen.*

Orel, kavka a pastýř

Orel má zoban, perutě a pařáty. Kavka má drobný zobák, krátká křídla a místo pařátů jen drápky. Orel lítá vysoko a kavka nízko, ale nebe patří oběma. Jen kořist a potravu si jinak vybírá orel a jinak kavka.

Orel se spustí z výšky na louku, kde pobekává zabloudilá ovečka. Zobanem ji omráčí a pařáty sevře a odletí s ní na skálu, kde si pak uspořádá hostinu.

A právě tohle se stalo před očima kavky. „Když si orel dopřál ovečku, proč já bych si nedopřála něco ještě většího,“ pomyslela si kavka a vybrala si na louce zatoulaného berana.

Chtěla ho sevřít a vynést vzhůru jako orel, ale její drobné drápky se zapletly do hustého beraního rouna. Sama se chytila do pasti. Zlobila se a křičela a nadávala... nu jako kavka.

Ten křik přivolal pastýře. Pastýř kavku vysvobodil, ale volnost jí nedal. Přistříhl její beztak krátká křídla a přinesl ji svým dětem na hraní.

„Co je to za ptáka?“ ptaly se děti.

„Kavka, která chtěla být orlem,“ odpověděl otec. „Není to k smíchu?“

*Je to k smíchu a může to dopadnout i hůř –
s kavkou a s každým, kdo má málo rozumu
a hodně pýchy.*

Mravenec a Zeus

Dnešní mravenec býval kdysi člověkem. Bůh Zeus mu dal kousek země, aby si na ní postavil obydlí.

Človíček si dům postavil a stále něco přistavoval a zvětšoval a vylepšoval. U domu měl vlastní políčko, ale obilí nezasil. Raději chodil tajně k sousedům a sklízel z cizího. Co na jejich polích našel, to si tajně nosil domů.

Zeus se zhrozil nad takovou hrabivostí a hned také človíčka ztrestal. Proměnil ho v mravence!

*Ale nemyslete si,
že s takovou proměnou
se změnila i jeho povaha.
Kdepak.
I jako mravenec dbal
jenom o svůj dům
a sklízel z cizího pole.*

Zeus a želva

Bůh Zeus slavil svatbu a pozval všechna zvířata k sobě na velkou hostinu. Ptáci opustili svá hnízda a přiletěli. Medvědi opustili brlohy a přišli. Myši opustily své skrýše a přiběhly. Lišky vyšly z nor, zajáci vyběhli z houštin, hadi z tůní a ještěrky z puklin skal. Všichni se v daný čas shromáždili v domě pána Olympu.

Hodovali a bydleli tu řadu dní, jen želva nepřišla.

Zeus se rozzlobil a nelenil ji navštívit.

„Proč jsi nepřišla a nehodovala s ostatními v mém paláci?“ zeptal se.

„Všude dobře, doma nejlíp,“ odpověděla želva a ukusovala dál svou travičku.

Zeus strnul nad takovou troufalostí. A přikázal: „Abych tě potrestal, budeš odedneška nosit svůj dům stále s sebou a nikdy z něho nevyjdeš!“

Jak přikázal, tak se stalo.

*Ale jak velký trest to byl,
ať posoudí ten, kdo raději žije skrovně
ve svém než přepychově v cizím příbytku.*

Vlci a ovce

Hladoví vlci obíhali zdálky stádo ovcí. Pastýř měl dobré a silné psy, kteří vždy ovce ohlíдали. Proto se lupiči uchýlili ke lsti.

Poslali k ovcím svého vyslance a ten k nim promluvil tichým a vemlouvavým hlasem: „My vlci chceme žít s vámi ovečkami v přátelství. A kdo tomu brání? Vaši psi! Když je vyženete, budete se pást v klidu a míru. A kdyby vám přece jen někdo chtěl ublížit, ochrání vás naše tesáky!“

Mezi ovceci vypukl spor, ale jak už to bývá, vyhrál ten, kdo mluvil sladce, a ne ten, kdo hovořil rozumně.

Ovečky utekly od svých psů pod ochranu vlků.

Ale klidné pastvy si neužily. Vlci část stáda pochytili a zadávali. A ovce, které utekly a rozběhly se po krajině, ty se staly kořistí jiné vlčí smečky.

*Takový osud potká i lidské stádo,
když se zbaví svých dobrých vůdců
a uvěří licoměrným slibům nepřátel.*

Osel a cikády

Jeden osel se zaposlouchal do zpěvu cikád. Sladkost jejich zpěvu mu učarovala, ale osel se neradoval. Záviděl jim a trápil se pro své hýkání.

A protože všechny dary světa měřil jen svým žaludkem, jednou se cikádám svěřil: „Máte tak krásný hlas. Chtěl bych umět zpívat jako vy. Povězte mi, čím se živíte, co jíte a co pijete? Zkusím to jako vy a budu jistě zpívat líp než ta nejsladší cikáda.“

„My na jídlo příliš nehledíme,“ odpověděly mu cikády. „Nás živí večerní vánek a ranní rosa.“

A tak si osel vzal do hlavy, že bude žít jako cikády. Přes den se postil a večer přežvykoval vánek, v noci svit měsíce a k ránu srkal ranní rosu.

Trpěl hladem a zanedlouho i slabostí, ale měl tvrdou hlavu, jak už někteří osli mívají. Vydržel to až do konce – a ten konec přišel brzo. Osel pošel hladem a cikády mu na jeho poslední cestě smutně zazpívaly.

*A stejně nešťastně mohou skončit i lidé,
kteří chtějí za každou cenu dosáhnout něčeho,
co je proti jejich přirozenosti.*

Vlk a volavka

Když vlk táhne krajem, nikdo si před ním nemůže být jistý. Potvrdí vám to ovečka i zajíc, kohout i volavka.

A přece volavka jednou zapomněla, s kým má tu čest. Potkala vlka, který žalostně naříkal. Spolkl kost, ta se mu vzpříčila v tlamě a vlkovi hrozila smrt.

Proto tak naříkal, proto prosil volavku, aby mu pomohla. „Volavko, měj slitování,“ kňučel, „když mi kost z tlamy vytáhneš, dobře se ti odměním.“

Touha po odměně – spíše než soucit – přiměla volavku, aby strčila hlavu vlkovi do chřtánu a kost mu zobákem z tlamy vytrhla.

„A teď mi dej tu slíbenou odměnu!“ žádala.

„Jsi slepá? Nebo jsi zapomněla, že mluvíš s vlkem? Jediná odměna, které se ti může dostat, je, že tě nechám uletět, ty hlupačko!“

Tohle vlk řekl a řekl pravdu.

*Kdo je zlý, prokáže ti dobrodiní už tím,
že ti neublíží.*

Vlk a psi

Jeden pastýř našel opuštěné vlče a vychoval je spolu se svými psy. Vlče se dobře naučilo ovčáckému řemeslu, a když dospělo, stalo se vůdcem psí smečky. Mělo nejrychlejší nohy a nejdravější srdce a pastýř byl tuze spokojen.

Vůdce smečky ochránil stádo ovcí před vlky, a když přece nějaký vlk ovečku ukořistil, pronásledoval ho i potom, co psům došel dech.

Když ale vlka doběhl, nedal se s ním do boje. Naopak. Rozděлил se s ním o uštvanou ovci, vždyť sám byl také vlk. Pak se zase vrátil k pastýři a k ostatním psům. Nikdo nic nezapozoroval, nikdo se nic nedozvěděl.

Vlci však na čas odtáhli a vůdce smečky se zastesklo po ovčím mase. A tak jednou potají sám ovci zabil a přizval své druhy psy na hostinu. Psi se nedali dlouho pobízet. Vždyť koneckonců poslechli jen příkaz vůdce smečky.

Pastýř si samosebou počítal, že se mu čas od času nějaká ovečka ztrácí, proto si v noci chodil lehat poblíž stáda.

A díky tomu jednou poznal, že lupiče má ve svém vlastním domě. Vlka bez milosti zastřelil a celou psí smečku rozehnal. Dobře věděl, že ze psa, který uvykl vlčím mravům, už nikdy dobrý ovčák nebude.

*A to je poučení,
které mnohdy platí i o lidech.*

Osel a vlk

Není osel jako osel. Jeden osel měl za ušima. Pásl se na louce, když tu najednou spatřil, že se k němu žene vlk.

Náš osel se rozběhl, ale běžel docela pomalu a klopýtavě. Předstíral, že kulhá, a při každém kroku zahýkal bolestí.

To vlka zarazilo. „Ty osle,“ povídá, „tak jako tak tě sežeru, ale pověz mi napřed, co se ti to stalo?“

„Ale skákal jsem přes ohradu na cizí louku a zadřel jsem si do kopyta třísku. Au, to bolí! Už se těším, až mě sežereš!“

„Ty se těšíš?“ divil se vlk. „A proč, ty osle?“

„Protože mě sežereš i s mou bolestí. Až mě spolykáš, sám si zarazíš tu mou třísku do žaludku!“

„Takový hlupák nebudu,“ prohlásil pyšně vlk. „Já ti tu třísku napřed vytáhnu. Ukaž kopyto!“

Osel nastavil kopyto, a jak vlk pěkně zblízka hledal třísku, zatmělo se mu najednou před očima. Osel totiž pořádně vykopl a vyrazil vlkovi všechny zuby. A povídá: „Teď mi, vlku, pověz, kdo z nás dvou je větší osel? Ty jsi přece od přírody řezník, tak proč si hraješ na lékaře?“

*A takhle to dopadne často i s lidmi,
kteří se hrnou do věcí, které jim nepřísluší.*

Pastýř a vlčata

Jeden pastýř našel ve vlčím doupěti čtyři opuštěná mláďata. Vzal si je domů a krmil je ovčím mlékem a chlebem. Staral se o ně a vychovával je líp než ovčácké psy.

Však si od nich také hodně sliboval.

„Až vyrostou,“ říkal si, „budou chránit moje vlastní stádo jako věrní psi. Ale protože mají vlčí krev, budou v noci chodit na lup k jiným stádům a cizí ovce přiženou do mé ohrady –“

Měl to mazaně vymyšlené a nemohl se dočkat, až vlčí mláďata vyrostou.

Ale dočkal se ošklivého překvapení. Sotva vlci dospěli, přeskočili v noci ohradu a všechny jeho ovce zadávali.

Už byli dost silní, aby se mohli postarat sami o sebe, a navíc poznali natolik lidské zvyky, že dokázali obelstít pastýře a jejich psy v celém kraji.

Ovčák naříkal nad ztrátou svého stáda a ostatní pastýři mu řekli: „Zasloužil bys ještě větší trest. Vždyť jsi ovčím mlékem zaléval zlo, které bylo potřeba hned v zárodku zničit!“

*A měli pravdu. Kdo podporuje špatnost,
musí počítat s tím, že sám se stane její obětí.*

Osel a zahradník

Osel sloužil u zahradníka. Tahal na hřbetě náklady zeleniny a ovoce, ale sám dostával jen trávu a nějaké padavky. Jednou si na svůj úděl stěžoval u vládce Olympu.

Zeus si myslel své. Věděl, že oslí život je život sluhovský a těžko najít pána, který bude oslovi podstrojovat. Ale nakonec mu vyhověl.

Vnukl majiteli, aby osla prodal hrnčiči.

Hrnčič na krmení neškodlil. Osel měl ovšem mnohem těžší práci než předtím u zahradníka. Vozil na trh hliněné hrnce a vázy a nádoby. A tak si zanedlouho přišel znovu stěžovat.

Zeus se zamračil, ale opět oslovi vyhověl. Vnukl hrnčiči myšlenku, aby osla prodal koželuhovi.

Náklad, který osel u koželuha nosil, byl docela lehounký. Vždyť to byla jen kůže. Oslí kůže. Koželuh ji máčel v louhu, vyčínil, vysušil a pak prodával na trhu.

Když osel poznal, čím se jeho pán živí, dostal strach. „Zachraň mne!“ prosil pána Olympu. „Můj hospodář ze mne určitě sedře kůži jako z ostatních oslů a pak ji prodá na trhu. Vrať mě zpátky k zahradníkovi!“

Ale Zeus mu neodpověděl. Jen se hrozivě zamračil. A osel smutně šlapal zpátky k svému pánovi koželuhovi.

*Tak i člověk, který si stále na něco stěžuje,
pozná, že stará příkoří nebyla tak zlá jako ta nová.*

Hvězdář a žába

Jeden hvězdář ve dne spal a v noci pozoroval hvězdy. S hlavou zvrácenou k obloze chodil po kraji a přemýšlel o hvězdných světech. Zem, po které šlapal, mu nestála za jediný pohled.

Jednou si nevšiml nezakryté studně a spadl do ní. Volal o pomoc, ale jeho křik slyšela jen žába v blízké kaluži.

„Jak jsi starý a učený, tak jsi pošetilý a směšný,“ smála se žába. „Chceš vidět, co je na nebi, a přitom nevidíš, co je na zemi.“

„Nemudruj a raději mi přines žebřík,“ odpověděl hvězdář.

„Takový žebřík není, abys po něm vystoupal až k nebi,“ vykládala žába. „Zapomeň na hvězdy a vezmi si příklad ze mne. Já se držím při zemi, a když chci vidět nebe, podívám se do kaluže. Podívej, jak se v ní měsíc zrcadlí...“

Přeli se ještě dlouho – hvězdář ve studni a žába v kaluži. Ale řeč nikam nevedla. Každý si vedl svou a oba zůstali tam, kde byli.

*Tak to bývá, když si někdo
krátkozrace trvá na svém
a nevidí za práh svého domu.*

Kupec a moře

Jeden kupec se vypravil za obchodem. Co neprodal ve městě, to chtěl nabídnout na ostrově v moři.

Opatřil si bárku a složil do ní svůj náklad. Moře bylo klidné a jeho vlnky se čeřily a kudrnatily jako beránčí rouno. Kupec byl spokojený.

Jenže po chvíli se moře změnilo. Vlny se zvedly a tloukly do boků malé bárky. Kupec přestal loďku svými vesly ovládat. Moře se rozdivočelo a pohazovalo bárkou jako skořápkou ořechu. Nakonec se bárka jako ořech rozlomila a jedna vysoká vlna vyhodila ožebračeného kupce na břeh ostrova.

Trosečník vyčerpáním usnul, a když se probudil, byla hladina už zase klidná. A tehdy se kupec rozzlobil a začal moři spílat, že se zprvu tvářilo vlídně a laskavě, jen aby ho svedlo k plavbě, a pak mu ukradlo bárku a celý majetek.

Moře mlčelo, ale nad hladinou se zjevila ryba, která promluvila.

„Ničemu nerozumíš,“ řekla ta ryba kupci. „Moře je přece od počátku světa laskavé a klidné. Za to, co se ti stalo, může zlý víchř, který zvedl vlny a rozpoutal mořskou bouři!“

*A jako kupec, tak se někdy mýlíme i my,
když hledáme viníka tam, kde není.*

Zajíci a žáby

Zajíci se trápili. Přestala jim chutnat tráva, přestal je těšit svět. Styděli se za svou zbabělost. „Sotva někdo v dálce zadupe, vezmeme do zaječích,“ hořkovali.

A jednoho dne se rozhodli: „Než takhle žít, je lepší život skončit!“

A pak se v celém smutném houfu vypravili ke skalnímu srázu, aby skokem do propasti udělali tečku za svou bázlivou povahou.

Na skále, která strměla nad jezírkem, seděly žáby. Seděly, ležely, ale sotva uslyšely dupot přicházejících zajíců – naskákaly bezhlavě do vody.

„Přátelé, viděli jste?“ zaradoval se nejstarší zajíc. „Žáby se nás polekaly! Jsou ještě zbabělejší než my. Naskákaly do jezírka a utopily se! Pojďme domů.“

To se ví, že zajíci poslechli. Šli a cestou dupali a tráva jim zase chutnala a těšil je svět.

A jako oni, každý at' se rozhlédne kolem.

Když je mu zle, jistě potká někoho,

komu je ještě hůř.

Poutník a Hermes

Jeden poutník se vydal na dalekou cestu, a protože čekal požehnaní od Herma, dal mu slib. Uklonil se na vysokém kopci a zvolal: „Všechno, co cestou najdu, rozdělím na dvě poloviny. Jedna polovina bude tvá a jedna má.“

Pak šel a šel, až jednoho dne zakopl o plný vak, který ležel na opuštěné cestě. Poutník se zaradoval, že mu bůh seslal hromadu peněz. Když ale vak obrátil, vysypaly se z něho mandle a datle.

„Ani to není k zahození!“ řekl si poutník, ale místo aby myslel na svůj slib, přemýšlel, jak by Herma oklamal.

A protože byl mazaný, přišel na to hned. Datle snědl a pecky z nich naházel do vaku. Pak vyloupal ze slupek jádra mandlí, ta snědl – a slupky přidal k datlovým peckám.

Vystoupal na skálu, vak s peckami a slupkami složil na kamenný oltář a zvolal: „Zde jsem a plním svůj slib. Ze všeho, co jsem našel, dávám ti polovinu. Polovinu z toho, co bylo uvnitř i polovinu z toho, co bylo na povrchu!“

Bylo to mazaně vymyšleno, ale bozi nemají filuty v lásce. Hermes se rozhněval a shodil podvodníka ze skály.

*Proč? Za trest a pro výstrahu
všem taškářům a podvodníkům.*

Otec a dcery

Jeden otec provdal dvě dcery. Starší dal za ženu zahradníkovi a mladší hrnčíři. Po čase se vypravil, aby zjistil, jak se dcerám daří.

„Jsem šťastná a spokojená,“ řekla starší dcera, „jen o jedno tě, otče, prosím. Pomodli se za mne k bohům, aby přivolali silné a dlouhé deště. Zelenina nám rychle poroste a budeme mít dobrý výdělek.“

Otec slíbil, že její prosbu vyplní a navštívil svou mladší dceru. I ona byla spokojená a šťastná.

„Jen o jedno tě, otče, prosím,“ řekla. „Pomodli se za mě k bohům, aby nezapršelo a slunce páliło. Hrnce a hliněné nádoby nám na slunci rychle vyschnou a my budeme mít dobrý výdělek.“

Otec se vrátil domů a velice se trápil. Obě dcery měl stejně rád, a kdyby se pomodlil za užitek jedné, způsobil by škodu té druhé. Nakonec své trápení vyčítal bohům.

A ti se rozhodli pro boží zlomyslnost. Nepřivolali ani déšť, ani slunce, nýbrž vichřici. Vichřice pokácela a rozbila hrnce a nádoby na hrnčířově dvoře a zpusťošila a vytrhala ze země i zeleninu na zahradníkově poli.

*To se stává,
když dva chtějí v jedné chvíli něco naprosto rozdílného,
a ten, kdo je má rozsoudit,
se uchýlí k výčítkám u vrat nepravého domu.*

Vlk a pastýř

Pastýř vyháněl stádo ovcí na louky. Bylo mu líto živit ovčáckého psa, sám ve dne zastal jeho práci a v noci se zabalil do houně a poblíž svých oveček i spal.

Jednou si povšiml, že jeho stádo sleduje zdálky vlk. Kam šly ovce, tam šel vlk, byl stále poblíž, ale nikdy tak blízko, aby mohl ovečce ublížit.

Trvalo to několik dní a pastýř si pomyslel: „Zbytečně vlka podezírám. Potravu si obstarává jinde a k mému stádu se chová jako ovčácký pes. Zaslouží si, abych mu důvěřoval.“

Příští den musel pastýř za nákupy do města. Nechtělo se mu zahánět ovce do vsi, vždyť se do večera vrátí...

A tak přivolal vlka, svěřil mu stádo, které už tak dobře znal, a bezstarostně se vydal do města.

A vlk? Vlk počkal, až pastýř zmizel za posledním kopcem, a dobrou polovinu stáda zadával.

Pastýř se vrátil před večerem. Spatřil tu pohromu, kterou vlk po sobě zanechal, ale protože byl rozumný, nespílal vlkovi, ale vyčiniil sám sobě.

„Patří mi to,“ přiznal si smutně. „Jak jsem jen mohl důvěřovat vlkovi, který se chová jako ovčácký pes!“

*A to je rada pro každého důvěřivce,
který se potká s chamtivcem
a svěří mu svůj majetek do úschovy.*

Lev, osel a liška

Lev se spřátelil s liškou a oslem. Jednou si vyšli společně na lov. Štěstí jim přálo a úlovek byl bohatý. Když kořist složili na jednu velkou hromadu, vyzval lev osla, aby rozdělil maso pro společnou hostinu.

Osel rozdělil kořist spravedlivě na tři stejné díly.

A tehdy se lev strašlivě rozzlobil. Vrhł se na osla a na místě ho roztrhal a sežral.

Pak se obrátil k lišce. „Už jsme jen dva. Rozděl náš společný úlovek na dvě poloviny a budeme hodovat.“

Liška nechala lvovi celou kořist, jen malý kousek masa si přitáhla na svou stranu.

„Dobře jsi rozdělila,“ pochválil ji lev. „Kdo tě to naučil?“

„Ten chudák osel,“ odpověděla liška.

A víckrát už se lvem na lov nešla.

*Byla dost chytrá na to,
aby se z neštěstí druhého poučila.*

Lev za vraty

Jednou se lev dostal otevřenými vraty na sedlákův dvůr. A co sedlák udělal? Zavřel vrata na závoru a lva tak uvěznil na svém dvoře.

Lev ze vzteku roztrhal ovce v ohradě a pak se pustil do krav a jalovic.

To už sedlák dostal strach o svůj vlastní život a vrata zase rychle otevřel.

Lev sedláka ušetřil, vyběhl ze vrat a vrátil se do svých lovišť.

Chudák hospodář padl na kolena a naříkal nad zkázou svých stád. Ale manželka ho ještě pokárala. „Co se stalo, stalo se z tvé vlastní hlouposti. Příště nezavírej ve svém domě nepřítele! Raději se ho snaž dostat zase rychle za vrata!“

A co sedlák ženě odpověděl?

Nic. Mlčel a mlčky dal

jejímu zdravému rozumu za pravdu.

Lev a pastýř

Lev obcházel stavení jednoho pastýře. Ovce nechal na pokoji, ale zakoukal se do pastýřovy dcery.

Děvče se bálo odmítnout a pastýř si na lva netroufal. A tak se poradil s vlastní chytrostí.

„Víš co?“ navrhl nezvanému nápadníkovi. „Domluvím dceři, aby si tě vzala za muže, ale nejdřív se tě musí přestat bát. Přijď na námluvy, až si dáš vytrhat své hrozné tesáky a drápy!“

Zamilovaný lev poslechl. Dal si vyrvat tesáky a ubrousit drápy. Pak přišel k vratům bezbranný jako beránek.

Nevěsta se mu neukázala. Zato vyběhl pastýř s holí. Vyhnal bezzubého ženicha z domu. Lev se nakonec dočkal kromě ran i posměchu ostatních zvířat. Raději se odstěhoval ze svého kraje až na poušť a živil se tam písečnými blechami.

*Ach ano, pošetilá láska dovede udělat
i ze lva hlupáka. Zvláště když ani předtím,
než se zamiloval, moc rozumu v hlavě neměl.*

Poutníci a platan

Dva poutníci šli otevřenou krajinou. Bylo léto a plné poledne. Slunce sálalo jako pekařská pec. Poutníci usoužení vedrem spatřili najednou před sebou platan.

„Konečně trochu stínu!“ zaradovali se. „Ten strom nám musel seslat z nebe sám Zeus!“

Pak ulehli v chládku a ve stínu, který jim poskytla koruna stromu. Odpočívali, hleděli do koruny a takhle mudrovali: „Jak je ten strom vysoký a silný – a přitom nedává lidem žádný užitek! Kolik ovoce nebo oliv by se na něm mohlo urodit, kdyby byl k něčemu!“

Jejich řeč slyšel Zeus, pán Olympu, a tuze se na ty dva nespokojence rozzlobil. Proměnil platan v keř ostružiníku.

Ostružiník byl obsypaný plody, ale poutníci uvízli v jeho trnech. Trvalo dlouho, než se z trní osvobodili, a ještě déle, než se jim škrábance zahojily.

*A není to snad zasloužený trest
pro tlachaly a nevděčníky?*

Poutníci a medvěd

Dva přátelé šli v družném rozhovoru lesem. Tu jeden z nich spatřil, že mají v zádech medvěda. Ani špitnutím druhá nevaroval, jen sám uskočil k nejbližšímu stromu a vyšplhal až do koruny.

Tomu druhému už nezbývalo nic jiného než padnout na zem a tvářit se jako mrtvý, protože mrtvoly se medvěd nedotkne. Ležel docela bez hnutí, zadržel tlukot srdce i dech...

A opravdu. Medvěd člověka jen očichal, naklonil se k jeho tváři – a pak rozmrzele odešel. Měl ho za mrtvého.

Když nebezpečí pominulo, slezl přítel ze stromu a podivil se: „Co ti, kamaráde, šeptal ten medvěd do ucha?“

„Abych už nikdy nechodil do lesa s takovým kamarádíčkem, který ve zlé chvíli uteče a nechá mě na holičkách!“ odpověděl náš krajánek.

A pak dal příteli sbohem a pokračoval v cestě raději sám.

*Protože je lepší jít světem sám
než s přítelem, který v nouzi myslí
jen na svou vlastní kůži.*

Opice a rybáři

Opice pozorovala při práci rybáře. Seděla u řeky na vysokém stromě a viděla, jak házejí do vody síť, pak ji vytáhnou, usednou k ohni, radují se a na pečených rybách si pochutnávají.

A tak seskočila ze stromu a začala tahat síť jako oni.

Žádnou rybu však nechtyla. Jen se sama do sítě zamotala a jeden rybář ji pak přinesl svým dětem na hraní.

„Kde jsi ulovil tu opičku?“ ptaly se děti.

„Sama se ulovila,“ odpověděl otec. „Chtěla být rybářem, ale dopadla jako ryba.“

*Kdepak, kdo se jen opičí
a dělá něco bez znalosti, důvtipu a fortelu,
sám si škodí.*

Včely a Zeus

Byly časy, kdy lidé a včely žili ve vzájemné shodě. Člověk včele neublížil a včely rády dovolily chudákovi, aby si jejich medem trochu osladil život.

Včelám se to však jednou znelíbilo. Někdo jim našeptal, aby med zbůhdarma lidem nedávali, vždyť lidé jim do úlů také žádné dary nepřinášejí.

A tak se včely rozletěly za pánem Olympu. Zeus jim dal slovo a promluvila královna včel: „Pane, daruj nám sílu a mocné žihadlo, ať můžeme bodnout každého, kdo se k našim úlům přiblíží!“

Zeus se zamračil, ale včely trvaly na svém.

„Dobrá,“ řekl Zeus nakonec, „vyhovím vám, ale budete litovat. Protože z vás nemluví rozum, ale pouhá lakotnost.“

Dal včelám, co si přály, ale zařídil to tak, že bodnutím přijdou o žihadlo. A v tu chvíli i o svůj život.

*Kdo z lakoty nepřeje potřebnému,
sám sobě škodí.*

Tak zní varování.

Pastýř vtipálek

Mladý pastýř vyháněl stádo ovcí na louky. Bylo pěkné klidné léto a ovčák měl dlouhou chvíli. Koukal, co kolem lítá, odháněl mouchy – a pak mu do hlavy vlítl hloupý nápad. A ten už nezahnal.

„Pomoc! Pomoc! Je tu vlk!“ křičel přes hory a doly. Bylo ho slyšet až do vesnice. Vesničané popadli hole, kosy a vidle a hnali se na vlka. Když přiběhli na louku, vlk nikde. Slunce svítilo, tráva se zelenala, ovce se pásly – a pastýř se smál, až se za břicho popadal.

Lidé ze vsi se rozzlobili, že si z nich vystřelil, snad i pár ran holí mu uštedřili, a pak se rozešli do svých domovů.

Ale léto bylo dlouhé. Uběhlo pár dní a pastýři otrnulo. Zase dostal chuť vesničany vystrašit.

„Pomóc! Pomóc! Je tu vlk!“ křičel přes hory a doly a lidé z vesnice se znovu seběhli, aby jeho stádo před lupičem ochránili, když ale poznali, jak hloupě vtipálkovi naletěli, zařekli se, že je to naposled.

A pak se stalo, co se muselo stát. Pastýřovo stádo napadl vlk. Co vlk, byla jich celá smečka! Mladík volal o pomoc přes hory a doly a lidé ve vsi si jen zatukali na čelo a šli po svých. Pastýř přišel o všechny své ovečky a zbylo mu jen trpké poučení, že...

*... lháři nikdo neuvěří,
ani když náhodou mluví pravdu.*

Vlk a pes

Hubený a hladem zesláblý vlk potkal tlustého psa.

„Jak dobře vypadáš,“ podivil se. „Srst se ti leskne a oči ti září samou spokojeností! A já hlady sotva pletu nohama.“

„Můžeš se mít stejně dobře jako já,“ odpověděl pes. „Stačí když půjdeš do služby k mému pánovi.“

„Co je to za službu?“ zeptal se vlk.

„Nic zvláštního. Budeš jeho dům chránit před zloději. A kostí od pánova stolu budeš mít dost a dost.“

„To by se mi líbilo,“ připustil vlk.

„A budeš mít vlastní střechu nad hlavou a teplíčko a slámu, na které můžeš spát!“

„Máš pravdu,“ rozhodl se vlk. „Už jsem si užil hladu a mrazu a lijavců. Nikdy jsem neměl vlastní domov. Půjdu s tebou.“

A šli. Když přicházeli k pánovu domu, všiml si vlk, že pes je odřený na krku.

„Od čeho to máš?“ zeptal se.

„Toho si nevšímej!“ odsekl pes nevrle. Ale pak se přiznal: „To je od řetězu. Víš, pán mě ve dne uvazuje u boudy a teprve v noci mi dá volnost, abych se proběhal.“

„A takový život si chválíš? Je mi tě líto, kamaráde. Tvůj řetěz je horší než můj hlad. Sbohem!“ řekl vlk a vrátil se zase do lesů.

*Protože vlk stejně jako člověk miluje svobodu
a neprodá ji za zbytky od pánova stolu.*

Hospodář kupující osla

Jeden hospodář měl tucet oslů, ale potřeboval se jednoho zbavit. Aby měl náhradu, zašel za oslařem a vybíral, až si nakonec vybral.

„Ale stejně mi dej den na rozmyšlenou,“ povídá. „Musím napřed poznat, jak si bude ten tvůj s mými osly rozumět.“ Majitel souhlasil a náš hospodář si přivedl osla domů. Naplnil žlab a vpustil zvíře do stáje.

Když se za chvíli vrátil, uviděl, že ten nový osel si našel kamaráda. Ale jakého kamaráda! Byl to nejlínější, nejžravější a nejtvrdohlavější osel z celého stáda. Byl to právě ten, kterého se chtěl zbavit. A ti dva stáli spolu u žlabu a velice si rozuměli!

Hospodář se vůbec nerozmýšlel a popadl ohlávku. Nasadil ji tomu novému oslovi a šlapal s ním zase ke kupci.

„Už jsi zpátky?“ podivil se oslař. „Vždyť jsi vůbec neměl čas poznat, co ten osel umí.“

„Já si ho vůbec nemusel zkoušet,“ odpověděl hospodář. „Hned jsem poznal, že bude na chlup stejný jako ten osel, který je dobrý nanejvýš pro řezníka!“

A ta slova stojí za zapamatování.

*Vždyť člověk je právem posuzován nejen podle sebe,
ale i podle svých kamarádů.*

Osel a kůň

Osel stál ve stáji vedle jezdeckého koně a stěžoval si: „Já se dřu od rána do večera, tahám těžké náklady a do žlabu pak dostanu hrst trávy a kbelík plev. A ty? Ty nosíš jenom sedlo a projíždíš se s pánem po krajině. Podkoní ti pak za tohle nicnedělání ještě rozčesává hřívu a hřebelcuje srst. A do žlabu dostáváš oves a voňavé seno. Je na světě nějaká spravedlnost?“

Kůň ho poslouchal a myslel si své, anebo si nemyslel vůbec nic. Přežvykoval seno a mlčel.

Pak se zemí přehnala válka. Osel zůstal ve stáji, ale kůň musel na bojiště. Pán v plné zbroji ho hnal přímo do nepřátelského houfu. Oháněl se mečem a kůň s ním uskakoval před kopími nepřátel. Dlouho měl štěstí, nakonec však ráně kopím neušel.

Pán se zachránil, ale kůň zůstal ležet na bojišti.

Osel pak litoval svých slov, ale slova jsou jenom slova, krvácející ránu nezhojí a život nikomu nevrátí.

*A tak není moudré závidět
vládcům a bojovníkům,
kteří jsou stále v nebezpečí.
Moudřejší je smířit se
s vlastní prostotou
a nestěžovat si na chudobu.*

Dřevorubec a bůh Hermes

Dřevorubec kácel stromy u řeky. Jenže mu topůrko vyklouzlo z ruky a sekera zmizela v hlubině. Chudák seděl na břehu a naříkal.

Bůh Hermes všechno viděl a rozhodl se, že si toho človíčka vyzkouší. Vstoupil do dravého proudu a vylovil ze dna zlatou sekera. „Je tohle tvoje sekera?“ zeptal se.

„Není,“ odpověděl dřevorubec popravdě. „Ta moje nebyla zlatá.“

Hermes položil zlatou sekera na břeh. Znovu vstoupil do víru a vylovil tentokrát stříbrnou sekera. „Je tahle ta pravá?“ zeptal se dřevorubce.

„Není,“ řekl dřevorubec. „Ta moje byla docela obyčejná.“ Hermes nechal stříbrnou sekera na břehu a z vody vytáhl tu pravou, docela obyčejnou.

„Ano, tohle je moje sekera!“ radoval se dřevorubec a Hermes pravil: „Protože jsi byl čestný a pravdomluvný, patří ti právem i ta zlatá a stříbrná. Vezmi si všechny tři.“ Dřevorubec se vrátil do tábora a vyprávěl, co se mu přihodilo a jaké štěstí ho potkalo. A jak už to bývá, jeden z jeho druhů mu to štěstí záviděl. Hned se rozběhl k řece, vhodil svou sekera do proudu a začal hlasitě naříkat.

Bůh Hermes všechno viděl. Vstoupil do divoké řeky a podal drvoštěpovi zlatou sekera. „Je tohle tvoje sekera?“

„Ano, ano!“ volal dřevorubec a sápal se po zlatu.

„Lžeš,“ zamračil se Hermes. „A za trest nedostaneš ani tu svou!“

A stalo se, jak Hermes řekl.

Lháři za trest a vám k poučení.

Stařena a lékař

Jedna stařena trpěla oční nemocí. Zánět se zhoršoval, už nemohla ani vycházet, povolala si proto do domu lékaře. Když ji vyléčí, slibovala, dobře mu zaplatí.

Lékař jí potíral víčka hojivou mastí a stařena pak musela odpočívat se zavřenýma očima. Její byt byl plný cenností, vzácných nádob, obrazů a zlatých sošek. A to lékaře zlákal. Když stařena odpočívala se zavřenýma očima, pokaždé si z domu něco odnesl.

Za nějaký čas zánět zmizel a mastičkář požadoval slíbenou odměnu. Ale stařena mu nechtěla dát ani plechový penízek. Jejich spor skončil nakonec před soudem.

„Ano, slíbila jsem, že zaplatím, když mne vyléčí,“ přiznala soudci stařena.

„Tak tedy zaplat,“ řekl soudce. „Oči máš čisté a zánět odešel.“

„A přece vidím hůř než předtím,“ odpověděla stařena. „Dříve jsem viděla ve svém domě vzácné nádoby, obrazy a sošky a teď tam nevidím nic.“

Tak stařena prohlédla a prohlédl i soudce. Potrestal lakotného felčara.

*Protože zlodějíček a hrabivec
ani v lékařském hábitu
před spravedlností neuteče.*

Slunce a severák

Slunce a severák se dostaly do hádky o to, kdo z nich dvou je silnější. Bylo to ke konci podzimu. Slunci už síl ubývalo a severák ještě neměl čas své mrazivé svaly procvičit.

Po cestě krácel muž v košili a v kabátě a severák nabídl slunci sázku. „Vsaďme se, kdo toho človíčka dřív svleče z kabátu!“

Hned nato mrazivě zadul a vrhl se na pocestného. Rval mu oděv z ramen, ale muž se nedal. Přitáhl si kabát k tělu a nepustil. Severák s ním chvíli marně lomcoval, ale čím větší zima byla tomu človíčkovi, tím pevněji se halil do svého kabátu. Severák uznal, že sázku prohrál.

Teď byla řada na slunci. Začalo mírně hřát a muž pookřál. Rozepnul knoflíky a za chvíli nesl kabát v ruce. Slunce se rozpálilo ještě víc, a tak si svlékl i košili. A když slunce pokojně hrálo dál, shodil ten človíček i kalhoty a skočil do řeky, aby se ochladil.

*Tak slunce vyhrálo sázku
a mírnost a přesvědčování zvítězily
nad hrubou silou.*

Nemocný a lékař

K jednomu nemocnému přivolali lékaře.

„Tak co vás trápí?“ zeptal se lékař.

„Mám hroznou horečku,“ odpověděl nemocný.

„To je dobře,“ řekl lékař. „Jen ležte, přijdu se na vás podívat zítra.“

„Tak jak se vám daří dneska?“ zeptal se příští den.

„Mám strašnou zimnici,“ drkotal zuby nemocný.

„To je dobře,“ odpověděl lékař a zmizel.

Když zase nazítrí přišel, zasípal nemocný: „Kdo je tu?“

„Přece já, váš lékař. Jak se daří?“

„Ach tak. Slábne mi zrak,“ postěžoval si nemocný.

„To je dobře,“ uklidnil ho lékař, než odešel.

„A jak se cítíte dnes?“ zeptal se další den. Ale nemocný mu neodpovídal.

„Ptám se, jak se cítíte!“ křičel lékař.

„Ach tak. Slábne mi sluch,“ postěžoval si nemocný.

„To je dobře,“ uklidnil ho lékař. „Nebojte se, zítra zase přijdu.“

Sotva lékař odešel, přišli příbuzní a ptali se, jak se vede.

„Lékař říká, že dobře,“ sdělil jim slabým hlasem nemocný. „A toho dobrého už je tolik, že od toho umřu!“

*Třeba se teď usmíváte,
ale člověk, který svého bližního
v nouzi jen s úsměvem odbývá,
by si zasloužil vaši zlost.*

Vlaštovka a soudce

Jedna vlaštovka si postavila hnízdo pod střechou soudní budovy. Za ten čas, co tu bydlela, poznala, že soudce je moudrý a spravedlivý. Ctil právo a každou křivdu uměl potrestat.

Vlaštovka byla šťastná, že si vybrala právě takové místo pro svou příští rodinu. Nakladla do hnízda vejce a dobře se o ně postarala.

Ale jednou, když odletěla za potravou, připlazil se po střeše had... a matka už našla hnízdo prázdné. Několik dní žalostně naříkala. Slétly se vlaštovky z okolních domů a snažily se ji utěšit.

„Přestaň plakat a mysli na další rodinu. Nejsi přece sama. Každá z nás už někdy přišla o své děti!“ volaly.

A naše vlaštovka jim odpověděla: „Vždyť já snad nenaříkám ani tak nad ztrátou svých dětí, jako nad tím, že se mi stala křivda právě tady, před očima soudce, který hájí právo a každé bezpráví hned potrestá!“

Nu nevím, zda jí vlaštovky rozuměly, ale člověk ví...

*... že křivda bolí víc, jestliže k ní dojde tam,
kde by se to nejmíň čekalo.*

Věštec

Jeden provazník se prohlásil za věštce a hadače budoucnosti. Neprovdaným pannám hádal, jakého dostanou ženicha, provdaným kolik budou mít dětí, vojákům předvídal čest a slávu a kupcům dobré obchody.

Lidé potřebují slyšet dobré zprávy a rádi za ně zaplatí. Věštci se dařilo a penízky si ukládal doma do truhly.

Jednou, když zase věštil na rynku, přiběhl jeho soused a už zdálky rozčileně volal: „Zloději, souse, zloději!“

„Kde tu vidíš zloděje?“ smál se věštec. „Vrať se domů a neruš mne, když se dívám do budoucnosti!“

„Ty se vrať honem domů!“ křičel soused. „Zloději tě navštívili, dveře vyvrátili a utekli s tvou truhlou!“

Věštec nechal hádání a upaloval k svému příbytku. Soused nelhal. Truhla plná nastřádaných penízků byla pryč.

Okradený bědoval a naříkal, ale lidé ho nelitovali. „Jak ses mohl opovážit a hádat, co se přihodí nám? Vždyť neumíš uhodnout, ani co se stane tobě! Vrať se zase k plení provázků, tam jsi nám užitečnější.“

*Tak dostanou za vyučenou lidé,
kteří se holedbají, že vidí do života
jiných lidí a přitom nevědí,
co se děje v jejich vlastním domě.*

Osel a mezek

Oslař měl osla a mezka. Mezek byl silnější a vykonal víc práce, proto dostával i víc potravy.

Jednou jim oslař naložil na hřbety těžký náklad. Podělil oba stejně. Mezek trpělivě šlapal a osel jen hekal a naříkal.

„Co je tohle za spravedlnost!“ vyčítal mezkovi. „Ty dostáváš do žlabu dvakrát tolik sena a trávy, a přitom já mám na hřbetě naloženo stejně jako ty.“

Pěšina vedla do kopce a oslovi ubývalo sil. Oslař tedy přeložil část jeho nákladu na mezka. Osel si trochu poskočil, ale z kopce neubylo. Nakonec byl tak vyčerpaný, že mu oslař musel odebrat i ten zbytek, co na hřbetě nesl.

A tehdy se mezek, který teď nesl celý náklad, ohlédl na osla a povídá: „Tak co, pořád ti připadá jako nespravedlnost, že dostávám víc sena a trávy než ty?“

A osel žádnou odpověď, ani chytrou, ani oslovskou, na tahle slova nenašel.

Ale my můžeme najít poučení:

*Neposuzuj člověka ani osla podle začátku,
nýbrž podle konce.*

Osel s nákladem soli

Jeden osel pořád přemýšlel, jak by si ulehčil práci. Nosil na hřbetě pytle kupeckého zboží jako všichni ostatní oslové, a když vzdoroval, vysloužil si jen ránu holí.

Jednou mu ale s nákladem pomohla náhoda. Osel nesl kupci vaky soli a uklouzl. Uklouzl na látce přes řeku a spadl do proudu.

Sůl se v řece rozmočila, vzala ji voda, a osel lehce vyběhl na břeh. Šel domů a cítil se volný jako pták.

Dostal sice ránu holí, ale měl pocit, že vyzrál na svůj oslí osud.

Za pár dnů nesl domů z trhu pytle cukru. Ještě než došel k látce, už věděl, co udělá. Sklouzl z břehu do proudu, cukr se v řece rozmočil, voda ho vzala. Osel pak běžel domů volný jako pták.

Dostal sice pár ran holí, ale měl jistotu, že je chytřejší než všichni oslové v kraji.

Zanedlouho, když se vracel s nákladem hub, zamířil si to rovnou k řece. Skočil bezstarostně do vody a čekal, až se houby rozmočí stejně jako předtím cukr a sůl.

Jenže houby vodou nasákly a ztěžkly. A stáhly osla ke dnu řeky...

*Tak se i lidé svým chytračením
mohou snadno přivést do neštěstí.*

Pes a slepice

Pes ulovil slepici. Nedalo mu to žádnou práci. Jen vycenil zuby a vy-lekaná slípka mu sama vlítla do chřtánu. Nesl si ji ještě živou domů, ale na lávce přes řeku se zastavil.

Tam dole pod sebou na vodní hladině spatřil jiného psa, který držel v zubech ještě větší slepici. To našeho psa rozzlobilo. Bez roz-mýšlení skočil do řeky, aby se s tím druhým hafanem serval a slepici mu vzal.

Chtěl mít dvě a nakonec neměl žádnou. Ta první, skutečná, mu uletěla, když skočil do vody. A ta druhá nikdy nebyla. Byl to jen odraz na říční hladině.

*A jako on pochodí každý,
komu chamtivost rozum zacloní.*

Pes na hostině

Jeden člověk čekal návštěvu přítele, kterého už léta neviděl. Proto mu dal na uvítanou připravit velkolepou hostinu.

Pes toho člověka měl také svého psího přítele. Proto vyběhl z domu, aby kamaráda pozval na hody.

Popsal mu vůni všech mas pečených a dušených i rožněných, všech dobrot, co na ně čekají. Pak svého kamaráda z ulice přivedl do domu zadem. V jídelně už bylo prostřeno.

„My budeme stolovat pod stolem,“ řekl domácí pes. „Kuchař nás obslouží.“

„Už se nemůžu, kamaráde, dočkat!“ radoval se pes z ulice a radostně vrtěl ohonem.

A právě ten cizí psí ocas uviděl kuchař, který nosil na stůl. Položil mísu, popadl psa z ulice a otevřeným oknem ho zase na ulici vyhodil.

„Jaká byla večeře?“ zeptal se hafan na rohu.

„To bylo vůní, až mi vyschlo v krku!“ odpověděl mu náš pes. „Takovou žízeň jsem z toho dostal, že jsem pil a pil, až jsem se dočista opil. Ani nevím, jak jsem se z toho domu dostal ven!“

To se ví, že mu hafan nevěřil ani slovo.

*A nevyplácí se věřit ani těm,
kteří nám slibují dobrodiní na cizí útraty.*

Sněm zvířat

Sněm zvířat volil krále. První se představila opice. Uprostřed kruhu začala poskakovat, všelijak se pitvořit a provádět různé ztřeštěné kousky. Všichni se smáli a tleskali, chtěli mít zábavného krále.

Ta sláva popletla hlavu starému velbloudovi. I on chtěl být králem a nenapadlo mu nic chytřejšího než opičit se po opici. Jenže jeho neobratné poskoky vzbudily u zvířat jen posměch a opovržení. Jak vidět, nepřišel velbloud ke svému jménu nadarmo. Velbloud je velký bloud.

Ale na sněmu bylo plno menších bloudů a pošetilců, jinak by si nevybrali za krále právě opici.

Opice přestala skákat po stromech. Procházela mezi zvířaty pomalu a důstojně, ani si neuvědomila, že se teď ona opičí po velbloudovi.

Každý nad tou proměnou kroutil hlavou, jen liška se rozhodla, že opici napálí.

Jednou v lese našla past a přinesla ji králi.

„Co je to?“ zeptala se opice.

„Past pro hlupáky a královský dar pro krále,“ řekla liška.

„Rozumně hovoříš,“ pravila opice důstojně. Pak zvědavě ten dar popadla. A past ji sevřela!

„A ty nerozumně jednáš,“ řekla liška. „Lepší je nemít žádného krále než hlupáka, který se chytí do každé pasti!“

*Neplatí tahle pravda
stejně u lidí?*

Jelen a lev

U lesní studánky stál jelen. Pozoroval svůj obraz na hladině. Obdivoval své paroží. Bylo mohutné a rozvětvené, zdobilo mu hlavu jako dub zdobí jeho koruna.

Ale v zrcadle studánky spatřil i své nohy. A za ty se hanbil a styděl. Byly hubené a tenké jako vrbové proutky.

To jelena tak rozlítostnilo, že zapomněl na opatrnost.

A právě v té chvíli se ke studánce připlížil lev za kořistí...

Jelen se dal na útěk. Paroží ho tížilo, ale lehké nohy ho nesly jako vítr. Na holé planině získal jelen náskok a snad by se i zachránil, kdyby...

Kdyby planina nekončila lesem. V hustém hvozdě se jelen zapletl parohy do větví stromů. Stačil si jenom pomyslet: „Jaký jsem byl hlupák! Obdivoval jsem své parohy, které mne teď zradily, a hanil jsem nohy, které mne chtěly zachránit!“

A pak lev skočil.

*Poučení přišlo pro jelena pozdě,
ale pro vás snad ještě včas.
Mocný přítel mnohdy selže,
zatímco slabý pomůže.*

Liška a dřevorubec

Liška hledala pomoc před lovci u dřevorubce. Znali se z lesa a nikdy si neublížili.

Dřevorubec zavřel zrzavou kamarádku v komoře. Ale zanedlouho lovci vtrhli do chatrče a hartusili: „Viděli jsme sem vběhnout lišku! Kde je?“

Dřevorubec se bál zradit lišku, ale zároveň měl strach i z lovců. Tak povídá: „Nevím.“ A rukou při tom ukazuje ke komoře.

Lovci se spokojili s tím, co jim dřevorubec řekl, a nevěšili si toho, kam rukou ukazoval.

Ale liška slyšela a viděla oboje. Když ji pak dřevorubec pustil z komory na svobodu, vyběhla ven, ani nepoděkovala.

Dřevorubec jí vyčítal nevděk, ale liška si myslela své. Odešla z lesa a víckrát už se nepotkali.

*A kdo byl v právu,
to si pomyslete sami.*

Osel, mezek a lupiči

Osel a mezek nesli do domu svého pána těžké náklady. Osel měl na hřbetě koš zlatáků a mezek dva pytle ječmene.

„Tady vidíš, koho z nás dvou si pán víc váží,“ holedbal se osel. „Tobě svěří jenom ječmen, ale mně celé své bohatství! Ty jsi sedlák a já pán.“

Mezek byl na oslovské vychloubání zvyklý. Hleděl si cesty a do hádky se nepouštěl. Šlapal skromně a shrbeně, opravdu jako starý unavený sedlák.

Zato osel našlapoval z vysoka jako hejsek a natřásal se tak, že zlatáky v koši do daleka cinkaly.

A ten líbezný zvuk přilákal z lesa lupiče. Vyskočili z houští u cesty a vrhli se rovnou na osla. Koš se zlatáky mu vzali, ještě ho nožem pobodali. Mezka si ani nevšimli a s lupem zmizeli v lese.

*Tak bohatství a vychloubanost
míří často do neštěstí, zatímco chudoba
a trpělivost si jdou svou cestou pokojně.*

Přátelé a sekera

Dva přátelé šli lesem. Tu jeden z nich spatřil na pařezu sekeru a bochánek ovčího sýra.

„Našli jsme sekeru a sýr!“ zaradoval se.

Sekeru strčil do svého vaku a do sýra se s chutí zakousl.

„Neříkej: našli jsme. Řekni: našel jsem,“ opravil ho přítel.

Ušli jen pár kroků, když z houští vyběhl rozlícený dřevorubec.

„Kde je moje sekera? Kde je můj sýr?“ křičel a hnal se k oběma přátelům.

„Je s námi konec!“ vylekal se ten, kterému z vaku vykukovalo topůrko sekery.

„Neříkej: je s námi konec. Řekni: je se mnou konec!“ opravil ho druhý pocestný.

A šel dál svou cestou.

*Protože přítel, který se neumí podělit o štěstí,
nezaslouží si účast ani v neštěstí.*

Komár, lev a pavouk

Chlubivý komár dráždil spícího lva a takhle se mu vysmíval: „Vstávej, ty líná kůže! Tobě, že říkají král zvířat? Vždyť umíš jenom kousat a drápat – a to svede každá rozlíčená ženská! Zato já umím bodat jako dýka a zraňovat jako šíp. Můj hlas, to je jekot válečné polnice, a moje tělo – to je pochva na dýku, to je luk a šíp! Tak vstávej, vyzývám tě na souboj!“

A hned začal s pískotem lítat kolem lva a bodal ho do tváří a do očí a do uší. Lev probuzený ze spánku se rozběsnil, otáčel se na všechny strany, sekal tlapami, naprázdno cvakal zuby, ale nepatrný komár mu stále unikal a pískal stále výsměšněji.

Nakonec se lev, ohluchlý z komářího ryku a oslepený vztekem, docela vyčerpал a nechal boje.

„Zvítězil jsem!“ jásal komár. „Jsem králem zvířat!“ volal a létal kolem lva ve stále větších kruzích – až narazil na pavučinu nataženou na stromě.

Čím zuřivěji se snažil vymotat, tím víc se do pavučiny zapléтал. Pavouk jen pokojně čekal v rohu, až se komár marným bojem unaví. A když se pyšný bojovník docela vyčerpал a nechal boje jako předtím lev, pavouk se k němu dosoukal a řekl: „Vidíš, ty válečníku, krále zvířat jsi vyzval na souboj a malá pavučinka tě lapila!“

*A do podobné pavučiny
se jednou chytí a zaplete
každý chvastoun a chlubivec.*

Mravenec a cikáda

Mezi lesem a polem žili vedle sebe mravenec a cikáda. Bylo krásné léto, ale mravenec neodpočíval a nezahálel. Celé dny se plahočil od lesa k poli a nazpátek. Z pole přinášel obilná zrnka a chystal si zásobu na dlouhou zimu.

Když pak mráz zamkl krajinu, seděl doma a radoval se ze své bohaté spíže.

Zato jeho sousedka cikáda trpěla hladem. Nakonec přišla za mravencem a poprosila ho o pár zrníček z jeho zásob.

„A co jsi dělala v létě, když zrní zráló?“ zamračil se mravenec.

„Zpívala jsem,“ přiznala cikáda.

„Tak teď můžeš z hladu tancovat!“ odsekl nevrle mravenec.

A věřte nebo nevěřte, ani to mrňavé zrníčko jí nedal. Byl to starý bručoun, o ždibec jídla se nerozdělil, ale ždibec pravdy měl...

*Protože kdo se v létě jen raduje
a nemyslí na mráz,
v zimě si pak stýská.*

Kavka a cizí peří

Zeus, pán Olympu, svolal jednou všechny opeřence k volbě ptačího krále. „Ptáci jsou jako květiny,“ rozhlásil. „Jejich moc spočívá v kráse. A proto necht' je králem ten nejzvláštnější a nejkrásnější z vás!“

Všichni ptáci se na volbu chystali. Slítali se k jezírkům a říčkám, vodou osvěžovali barvy svého peří a přebytečných pírek se zbavovali.

Daleko od všech ostatních seděla na břehu kavka. Smutně si prohlížela své nijaké šedočerné peří, zatímco po vodě k ní připlouvala různá pestrobarevná pírka ostatních šťastnějších ptáků. A tehdy kavka dostala nápad. Zobákem si vytrhala své peří, pak pochytila ta cizí barevná pírka a napíchala si je do kůže tak umně, jako když zahradník stvoří ve váze z různých květů kytici.

V den volby ptačího krále svou zvláštností a krásou zastínila i nádherného páva i pyšnou labuť i vznešeného orla. A dokonce oslepila i soudnost pána Olympu.

Zeus už už chtěl zvednout žezlo a prohlásit ji králem, když tu se z hejna ptáků zvedla sova. Přiletěla nad kavku a vytrhla jí své peříčko. A pak poznala své pírkó sojka a po ní červenka a pak bažant a páv a ostatní ptáci.

A když si každý vzal své peříčko a pírkó nebo pero, zůstala kavka před soudcovskou stolicí stát nahá. A všichni se jí vysmáli.

*Od té doby i lidé, kteří se zdobí cizím peřím,
bývají pro smích.*

Člověk a lev

V jednom kraji žili pospolu člověk a lev. Neměli mezi sebou rozbroje, jen malicherně při...

„Člověk je nejmoudřejší a nejmocnější ze všech tvorů!“ tvrdil ten dvounohý, kdykoli se potkali.

„Lev je nejmoudřejší a nejmocnější ze všech tvorů!“ tvrdil na oplátku ten čtyřnohý.

Jednou šli cestou k městu. Cesta byla vroubena kamennými deskami, do kterých lidé vytesali obrazy. Na mnoha z těch desek byli lvi. Nešel z nich strach. Lvi na těch obrazech byli ochození a poslušní, věrně sloužili svým pánům – lidem.

„Jen se podívej, jak je to se lvy,“ ukazoval člověk na kamenné desky. „Už naši předci věděli, kdo je pán a kdo je sluha.“

A lev mu odpověděl: „Kdyby lvi uměli tesat, viděl bys na těch kamenech obrazy lidí, jak slouží svým pánům – lvům. Nemám pravdu? Tak odpověz!“

Ale dvounohý mlčel. Odpověď neznal a pravdu čtyřnohému přiznat nechtěl.

*Jako každý, kdo se vychloubá tvrzením,
jež ve při neobstojí.*

Labutí píseň

Jeden cizinec přišel odněkud, kde neznají labuť. Natrefil na člověka, který mu byl ochoten labuť prodat.

„Je to vzácný pták,“ dozvěděl se. „Labuť si člověk chová pro okrasu a proto, aby se potěšil jejím krásným smutným zpěvem.“

Cizinec ji s radostí koupil a přivezl do svého domu se zahradou a jezírkem. Labuť ani jednou nezaspívala, ale cizinec se nezlobil. Věděl, že ke zpěvu i člověk musí mít tu pravou náladu a příležitost.

Až jednou dostal vzácnou návštěvu a chtěl se zavděčit také něčím vzácným. Došel tedy k jezírku pro labuť, protože si myslel, že právě teď je ta pravá příležitost, kdy by se měla pochlubit svým uměním.

Ale labuť kejhala jako husa. Ke zpěvu se nedala uprosit. Byla z toho ostuda a cizinec na labuť zanevřel.

Za čas ho probudil krásný smutný zpěv. To labuť umírala a smutnou písni se loučila se životem.

„Byl jsem to ale hlupák,“ pomyslel si cizinec. „Kdybych ji místo proseb pohrozil tehdy nožem, určitě by mým hostům zaspívala!“

*At' už měl pravdu, nebo neměl, jisté je,
že někteří lidé udělají ochotně po zlém to,
co nechtějí udělat po dobrém.*

Labuť a husa

Jeden boháč choval na své zahradě labuť a husu. Husa se hlasitě ráchala v rybníčku, zatímco labuť se tiše kolébala na hladině jezírka.

Vždyť také labuť tu byla pro potěchu oka a husa pro potěchu žaludku.

Přes den se husa a labuť skoro nepotkaly, ale v noci je sluha zaháněl pod jednu střechu. Byly tak v bezpečí před zloději a nočními dravci.

Husa rychle tloustla a přibývala, už byla skoro tak veliká jako labuť, a tím si také uspíšila svůj osud. Boháč se jednou v noci rozhodl, že chce mít příští den husu na pekáči.

Sluha se hned sebral, že husu přinese a na zítřek ji připraví. Vzal si jen nůž, na svíčku zapomněl. Potmě popadl husu za krk, že ji na místě podřízne – a v tom uslyšel krásný zpěv.

To labuť zpívala svou píseň smrti. To labuť zpívala, protože si ji sluha ve tmě spletl s husou a chtěl ji podříznout...

A ta píseň jí zachránila život. Sluha poznal svůj omyl a pánovi přinesl na pekáči, co na pekáč patří.

*A kdo chce věřit, uvěří,
že hudba a krása zahánějí smrt.*

Želva a orel

Želva žila v jednom skalním sedle. Nad sebou měla modré nebe a pod sebou zelenou trávu, nic jí nescházelo. A přece...

Na špici skály měl hnízdo orel. Orel létal nad krajinou, a kdyby se nebál, že si spálí peří, dokázal by vylétnout až ke slunci.

Želva ho celé dny pozorovala. Zlobila se na své těžké pomalé tělo a myslela jen na to, jak se naučit létat.

Jednou se vypravila za orlem až na špici skály.

„Nauč mě létat,“ prosila, „a já ti budu nadosmrti sloužit.“

„Nepotřebuji, aby mi někdo sloužil. A ty nepotřebuješ létat,“ odpověděl jí orel. „Každý z nás byl stvořen k něčemu jinému. Tvým domovem je země a tvým domem je tvůj krunýř. Mým domovem je obloha – a můj dům? To je jen tohle ubohé hnízdo na skále. Každý se má radovat z toho, co má.“

„Ale já chci létat!“ trvala na svém želva. „A neodejdu, dokud mě to nenaučíš.“

Orel poznal, že mluvit k želvě je stejné jako mluvit do skály. Vzal tedy želvu do pařátů a vznesl se s ní na oblohu.

„A teď si leť!“ zvolal a pustil ji.

A želva padala jako kámen a dole na kamení se roztříštila.

*Vyprávěl jsem o želvě, ale myslel přitom na lidi,
kteří touží po nemožném, na rozumnou radu neslyší,
a sami si pak škodí.*

Had, lasička a myši

V jednom domě žilo plno myší. A tak sem chodila pěšinou, která se táhla od lesa, lasička. Vždycky tu ulovila dost, aby jí nekručelo v žaludku.

V tom domě žilo opravdu hodně myší. A tak sem chodil z druhé strany, stezkou, která se vinula k řece, had. I had si tu nachytl tolik, aby si nemusel na hlad stěžovat.

Nikdy se nepotkali. Had si našel skulinu ve zdi domu a lasička díru ve vratech. Až jednou...

Jednou na sebe narazili. Zapomněli na myši a pustili se do rvačky. Chvilí měl navrch ten a chvíli onen, byl to dlouhý zápas, protože jeden nechtěl polevit a druhý prohrát.

Ta rvačka vylákala myši ze všech skulin a děr v domě... Myši byly zvědavé, jak boj dopadne – a dopadlo to všechno jinak. Had i lasička v tu chvíli zapomněli na nepřátelství a pustili se do myší!

Hloupé a zvědavé myši se pozdě poučily, že...

*... dva silní nepřátelé snadno
zapomenou na rozbroje mezi sebou
a vrhnou se na slabšího.
Zvlášť když jim sám vyjde naproti.*

Žížala a velký had

Jedna žížala byla nespokojená se svou žížalí podobou a se svým žížalím osudem. Nestačilo jí, že je největší z celého klubka svých sester a příbuzných, chtěla být dlouhá jako had.

„Had má plno nepřátel,“ radily jí ostatní žížaly, „bud' šťastná, že jsi se narodila jako žížala. Co ti schází?“

„Schází mi vaše ubohá žížalí spokojenost,“ odpovídala jim pyšně. „Nebaví mě vrtat se v hlíně, nechci být jako vy. Dokud se nepoměřím s hadem, šťastná nebudu.“

A pak se vysoukala z hlíny a šla hledat hada, s kterým by se poměřila.

Jeden ležel u smokvoně a spal. Nebyl nijak zvlášť dlouhý, ale co naplat, byl to had – a žížala byla jen žížala. Jenže pořádně závistivá žížala...

A tak se položila vedle hada a začala se natahovat. Natahovala se a napínala a nepřestala a nepřestala – dokud se nepřetrhla.

*A něco podobného se může stát i lidem,
kteří by se třeba i přetrhli,
jen aby se podobali těm větším a mocnějším.*

Liška a čáp

Liška pozorovala čápa, jak chodí kolem rybníka a ponořuje svůj dlouhý zobák do vody, jako by měřil její hloubku. Vypadal tak rozváženě, že hned dostala nápad, jak si z něho vystřelí.

Přišla blíž a povídá: „Příteli, ráda bych tě pozvala na oběd. Přijď zítra v poledne, já něco dobrého přichystám.“

Čáp nemohl tak zdvořilé pozvání odmítnout. Přišel přesně v poledne a ucítil vůni dobré polévky. Liška nalila polévku do mělkých talířů.

Sama ji s chutí vysrkala a bavila se tím, jak čáp marně klapal svým dlouhým zobákem a nemohl polévku z mělkého talíře ani ochutnat.

Když se za pár dnů znovu potkali, čáp lišku pozval, aby tentokrát přišla ona na oběd k němu.

„Ten čáp je nepoučitelný hlupák,“ pomyslela si, když ji přivítala vůně dobré kaše, právě takové, jakou měla ráda.

Čáp přinesl kaši na stůl ve dvou džbánech. Nořil zobák do džbánu, pomlaskával, ale liška si nemohla ani olíznout. Džbán měl tak úzké hrdlo, že jí sevřel tlamu jako náhubek.

„Tak to vidíš,“ řekl čáp, když se najedl. „Teď půjdeš domů hladová a navíc ještě s ostudou.“ A měl pravdu.

*Protože na každého vtipálka, který si myslí,
že snědl všechnu vtipnou kaši, jednou dojde.*

Dva kohouti

Dva kohouti se narodili na jednom dvoře. Od malička se čepýřili, roztahovali peroutky a zkoušeli proti sobě sílu svých zobáků.

Když dorostli a měli kolem houf slepic, bylo zřejmé, že jeden dvůr je pro dva kohouty moc malý. Drobné šarvátky už jim nestačily. Všechno měla rozhodnout veliká bitva.

Peří při ní lítalo, ostruhy řinčely, i kapka krve ukápla, a nakonec na dvoře zbyl jeden vítěz a jeden poražený.

Poražený kohout zalezl pod lavici. A vítěz?

Tomu nestačil obdiv všech slepic na dvorku. Musel vylétnout na střechu a kokrháním oznámit své vítězství všem kohoutům a slepicím ve vsi.

Vyvolával svou slávu a přivolal orla. Orel se tiše spustil z nebe a kohouta odnesl.

*A proč to povídám? Jen tak – a jako varování
pro lidské kohouty. Sami je znáte...*

Pes, liška a kohout

Pes a kohout se znali z jednoho dvora. Zvykli si na sebe a nakonec se z nich stali přátelé. Jednou si vyšli do lesa a zůstali tam tak dlouho, že je zastihla noc.

A tak si pes udělal pelíšek v dutině vykotlaného stromu a kohout si ustlal nahoře ve větvích.

Sotva rozbřesk rozpáral noční oblohu, kohout se otřepal a na nejvyšší větvi svým kokrháním přivítal den.

Uslyšela to liška a kohoutí zpěv v ní probudil hlad. Přiběhla ke stromu a sladkým hlasem chtěla kohouta přilákat.

„Vítám tě, kohoutku, v našem lese,“ volala. „Máš krásný hlas a určitě jsi tady cizí. Slet' dolů, zazpíváme si spolu a já ti pak ukážu cestu domů.“

„S radostí, kamarádko,“ zakokrhá kohout. „Jdi ke stromu a zavolej na vrátného, ať otevře vrátka!“

Liška se zaradovala, že narazila na hlupáka, a bezstarostně vklouzla do dutiny stromu. Tam na ni ale vyskočil pes a potrhá ji tak, že sama cestu nenašla.

Zato kohout a pes se domů vesele vrátili.

*Tak rozum a přátelství
vyhrály
nad zlobou a lstí.*

Člověk, který rozbil sochu

Jeden chudák měl doma bídnu postel, rozviklanou židli a žádný stůl. Tak špatně se mu dařilo, že ani stůl nepotřeboval. Proč prostírat na stůl prázdné talíře a hrnce?

Jediná cennost, kterou vlastnil, stála pod oknem. Byla to dřevěná socha boha hojnosti. Chudák ji uctíval a ráno, v poledne i večer se k ní modlil. Prosil ji, aby mu pomohla z té bídy.

Čím víc se ale modlil, tím byl chudší a zoufalejší. A socha nic. Dokonce jako by se usmívala...

Jednou se chudák na sochu pro její netečnost a krutost rozzlobil. Popadl ji za nohu a praštil s ní o zem.

Hlava sochy praskla a na podlahu se z ní vysypala hromada zlatáků.

Chudák sbíral zlatáčky ze země, radoval se, to ano, ale právě tak se divil.

„Co je v tom za rozum a spravedlnost?“ říkal rozbité soše boha hojnosti. „Když jsem tě uctíval a pokorně jsem se k tobě modlil, mlčel jsi a pranic jsi mi nepomohl. Ale sotva mne popadla zlost a já tě udeřil, odplatil ses mi kupou zlatáků! A navíc jsi mi dal do života i dobré poučení...“

*Jaké poučení? Takovéhle:
špatného člověka nikdy neuctívej,
víc ti prospěje, když mu nabiješ.*

Lakomec

Jeden lakomec si celý život nic nedopřál. Jen počítal své ušetřené penízky. K stáru jich měl velikánskou truhlu. K ničemu je nepotřeboval, ale přesto nemohl usnout ze strachu, že někdo přijde a pár grošů mu z truhly ukradne.

Proto se rozhodl, že peníze vymění za hroudu zlata. Aby byla v bezpečí, zakopal ji v zahradě do hluboké jámy a navršil hlínu tak, že místo vypadalo jako hrob.

Jeden zvědavcec ho však spatřil, jak se při měsíci ohání rýčem a lopatou. Pár dnů si počkal. Pak jedné noci vlezl do zahrady a začal na stejném místě kopat. Těšil se, že v hrobě odhalí nějaké hrůzné tajemství a roztroubí to všude po městě.

Jenže narazil na hroudu zlata – a neroztroubil nic. Zlato schoval pod kabát, z města se ztratil a jistě až do smrti se z takového bohatství radoval.

Zato lakomec naříkal a rval si vlasy. A když si postěžoval svému sousedovi, takovouhle dostal odpověď: „Nech už naříkání. Vezmi kámen, zakopej ho na stejné místo a mysl si, že je to hrouda zlata! Vždyť jsi svého bohatství neužíval ani tenkrát, když jsi ho měl. A spánek budeš mít klidnější než předtím, protože kámen ti žádný zloděj neukradne!“

*Byla to dobrá rada, i když se lakomci pranic nelíbila.
Protože mít něco, co člověk neužívá,
je stejné jako nemít nic.*

Opilec a jeho žena

Jedna žena měla manžela opilce. Do hospody odcházel po svých, ale domů ho musela často nosit na zádech. Byla to hodná žena, a tak stále přemýšlela, jak manžela z té žíznivé nemoci vyléčit.

Jednou dostala nápad. Když si ho zase namol opilého naložila v hospodě na záda, nešla s ním rovnou domů. Zabočila na cestu, která vedla na hřbitov.

Na hřbitově ho uložila do rakve připravené pro nějakého nebožtíka a šla domů.

Chvíli se prospala, ale ještě před rozbřeskem se na hřbitov vrátila a zabouchala na víko rakve.

„Kdo to tluče na vrata?“ zeptal se manžel opilec.

„To já tluču na rakev,“ odpověděla žena. „Nosím nebožtíkům jídlo.“

„Já jsem mrtvý?“ vylekal se manžel.

„Ano,“ odpověděla žena. „Pití tě zahubilo. Ted' jsi, muži nebožtík!“

„A tak to mi žádné jídlo nenos!“ zvolal muž z rakve. „K čemu je mrtvému jídlo? Radši mi přines kořaličku!“

Tu máš, čerte, kropáč!

Když se člověka chytne špatný návyk,

drží se ho někdy až do hrobu.

Ptáčník a koroptev

K jednomu ptáčníkovi přišel na návštěvu příbuzný ze vzdálené vsi. Šel pěšky, cesta byla daleká, a tak zabašil na vrátka až za tmy.

„Jistě ti cestou vytrávilo,“ uvítal ho ptáčník. „Jenže já zrovna nic v hrnci nemám.“

„Spokojím se i s chlebem,“ řekl příchozí, „se mnou si, bratránku, nedělej starosti.“

„A to ne!“ rozhodl se ptáčník. „Jednou jsi příbuzný, tak tě musím pohostit!“

A vyšel na dvůr, kde měl ochočenou koroptev. Zavolal ji a popadl za křídlo. „Nedá se nic, holka, dělat, půjdeš na pekáč!“

Koroptev se škubala a naříkala, jaký je to od ptáčníka zlý nevděk a nejhorší zrada. Vždyť ona to byla, kdo mu lákal do ohrady divoké koroptve! Vždyť ona kvůli němu zrazovala své příbuzné!

„A to ti nebyla hanba?“ rozzlobil se ptáčník. „Právě proto tě teď bez výčitek podříznu. Kdo zrazuje své příbuzné, sám si nezaslouží nic jiného než zradu!“

A bylo to. Koroptev skončila na pekáči a ptáčníkův příbuzný si na ní prý náramně pochutnal.

Tak to chodí.

*Ten, kdo zrazuje své blízké,
aby se někomu cizímu zavděčil,
vděku se nedočká ani z jedné,
ani z druhé strany.*

Jedle a šípkový keř

Na kraji lesa se krčil u cesty, kudy jezdily povozy, zaprášený šípkový keř.

A v lese, hned proti němu, vzpínala svoje zelené větve vysoká a vznosná jedle. Byla vyšší než okolní stromy, byla silnější než smrky kolem a byla na to také patřičně pyšná.

Jednou ze své výše pohlédla na šípkový keř.

„Jak jsi ubohý a zbytečný!“ řekla mu. „Nikdo si tě neváží, nikdo tě neobdivuje. Podívej, kolik lidí obchází kolem, jak mne poplácávají a hladí!“

A šípkový keř jí odpověděl: „Chudáčku, cožpak nevidíš, že ti lidé mají pily a sekyry? Až tě začnou osekávat a rozřezávat na kusy, vzpomeneš si na mě. A budeš litovat, že nejsi šípkový keř!“

A měl pravdu ten zaprášený keřík. Když se dřevorubci dali do práce, pyšná jedle tak žalostně pod jejich sekyrami a pilami naříkala, že šípek z lítosti poztrácel pár růžových kvítků. Ale věděl, že...

*... lepší je žít v chudobě a prostotě beze strachu,
než v bohatství a pýše pod hrozbou násilí.*

Vlaštovka a jmelí

Lidé dřív hojně jedli drobné ptáky a leckde jsou dodnes vítanou pochoutkou. Chytali je do sítí, stražili na stromy lep, ale hlavně k polapení ptáků užívali jmelí.

A tak jednou, když se zase na stromech jmelí objevilo, způsobila vlaštovka po lese poplach. Svolala ptáky, aby se spojili a vykopali duby v širém okolí.

Ptáci se jí vysmáli a vlaštovka musela připustit, že je to pošetilý nápad.

Přesto se nevzdávala. „Do dubu mluvit nemůžeme,“ řekla, „ale člověk má třeba měkčí srdce. Poletme k lidem a poprosme je, aby nás pomocí jmelí nechytali!“

Myslela to dobře, ale ptáci se jí znovu vysmáli.

Vlaštovka byla statečná a důvěřivá, a proto se sebrala a odletěla k lidem sama. Sedla si na okap a vyzpívala jim všechno, co ji trápilo.

A lidé poslouchali, a nakonec ji pro její důvtip a důvěřivost i statečnost přijali. Vzali ji v ochranu a dovolili, aby si postavila hnízdo pod jejich střechou.

Od té doby má vlaštovka u dobrých lidí útočiště a nemusí se bát jako ostatní ptáci.

*A tak i slabý člověk,
když má statečné a důvěřivé srdce,
může napravit mocného nepřítele.*

Orlice, kočka a divoká svině

V jednom lese stál starý dub, tak vysoký a tak rozložitý, že poskytoval přístřeší třem rodinám. V koruně měla hnízdo orlice se svými mláďaty. V kořenech stromu žila divoká svině s podsvinčaty. A uprostřed v dutině měla pelech kočka se svými koťaty.

Mohly tu žít svorně a spokojeně, kdyby... Kdyby se kočce nezalíbilo v pomluvách a pletichách.

Nejdřív přišla za orlicí a povídá: „Všimla sis, jak divoká svině celé dny ryje kolem dubu? Chce nám strom vyvrátit a pak dole na zemi tvoje děti zahubit!“

Potom zašla za divokou sviní a povídá: „Orlice ti chce sebrat tvoje děti. Vidíš, jak tě pořád očima sleduje? Až se tvá podsvinčata rozběhnou po pastvě, spustí se na ně jako blesk, to mi věř!“

Pomluva je jako nemoc. A strach je jako choroba. Důvěřivá orlice přikryla mláďata svými křídly a přestala létat na lov. Jen stále očima hlídala, co se děje pod stromem. A důvěřivá svině také přestala s podsvinčaty chodit na pastvu. Držela je u sebe v kořenech dubu a hlídala orlici, aby jim nemohla ublížit.

Tak se stalo, že orlí rodina a rodinka divoké svině pomřely hladem.

*Smutný příběh,
smutné varování pro toho,
kdo zlé pomluvě věří
a strachu z ní se neubrání.*

Liška bez ocasu

Jedna liška přišla v pasti o ocas. Protože dřív bývala na svůj ohon nesmírně pyšná, trápila se nad ztrátou té ozdoby tak, že zprvu ani nechtěla vycházet z nory.

Pak ji hlad vyhnal na lov. Měla štěstí, protože ulovila hned tři zajíce. A tehdy dostala nápad. Rozhodla se, že lišky přemluví, aby se také zbavily ocasu. Tím její hanba zmizí a bude si mezi ostatními připadat stejně krásná jako dřív.

A tak lišky svolala a povídá: „Dneska jsem ulovila tři zajíce a zítra jich budu mít ještě víc. A víte proč? Protože mě netíží ocas jako vás. Cítím se lehká jako pták a žádná kořist mně neuteče.“

Pár lišek se nad tou řečí vážně zamyslelo, pár jich moc nepřemýšlelo a bylo ochotno si hned ocas useknout...

Jen jedna stará liška se ozvala: „Mluvíš hezky, ale jen proto, že chceš ze své ztráty udělat ctnost! Kdo má štěstí, chytí třeba tučet zajíců. A kdo má špetku rozumu ví, že liška ohon potřebuje. Ne snad pro lov – ale proto, aby po lovu za sebou zametla stopy!“

Byla to rozumná odpověď a všechny lišky přesvědčila.

*Protože u rozumného nepochodí ten,
kdo mu radí a myslí
přitom jenom na svůj
vlastní prospěch.*

Kanec a kůň

Kanec a divoký kůň žili volně v přírodě, ale museli se scházet u jednoho napajedla. Kolem byly lesy s bohatstvím bukvic a žaludů pro kance a louky se šťavnatou trávou pro koně, ale vody bylo v kraji málo. Napajedlo, u kterého se scházeli, bylo široko daleko jediné.

A právě proto tu došlo ke sváru. Kanec vždycky podupal trávu kolem, a když pil, brouzдал se a ryl v napajedle tak, že vodu bahnem zkalil. Nedělal to úmyslně, ale vysvětlete to koňovi.

Kůň nad zkalenou vodou ohrnoval pysky. Pak došlo ke svárům a hádkám. A nakonec se kůň rozhodl, že požádá o pomoc sedláka, který tu na samotě hospodařil.

„Pomůžu ti,“ řekl sedlák, „ale musím ti napřed nasadit sedlo a uzdu.“

Divoký kůň souhlasil. Strpěl sedlo i uzdu a sedláka donesl na hřbetě až k napajedlu. Tam sedlák kance zastřelil a koňovi řekl: „Zbavil jsem tě trápení – a ty mě teď dovezeš domů na statek.“

„Tak nepatrná odměna za tak velikou pomoc!“ pomyslel si kůň.

Ale na statku sedlák popadl ohlávku a uvázal divokého koně ke žlabu.

Se svobodou byl konec. Koni už nepatřili šťavnaté louky a lesy plné bukvů a dubů. Vodu dostával do džberu a uvadlou trávu do žlabu, ve dne tahal pluh a v noci nespal pod hvězdami, nýbrž pod černou střechou stáje. Pozdě naříkal...

*... jako každý, kdo se chce vyhnout blátu
a spadne do louže.*

Skopci a řezník

Veliké stádo skopců a beranů žilo ve společné ohradě. Jednoho dne tam vešel řezník. V ruce měl nůž a venku vůz s párem koní. Přijel pro maso na královskou hostinu.

Ale ta silná a rohatá zvířata dělala, jako když ho nevidí. Řezník si vybral prvního berana, který mu přišel pod ruku, a jedním bodnutím ukončil jeho život. Ostatní jen odvrátili hlavy a říkali si: „To se nás netýká. Na nás přece ten člověk nesahá! Proč by měl ublížit právě mně?“

Tohle si říkali a takhle si lhali všichni, až nakonec zůstali z celého stáda naživu jen dva poslední berani.

A představte si, že když jednoho z nich řezník popadl za rohy, aby mu uštědřil poslední ránu, představte si, že i tehdy si ten poslední zbylý říkal: „Co se dá dělat? Teď musím jenom doufat, že na mne nedojde.“

Teprve když se i nad ním zaleskl řezníkův nůž, beran si uvědomil: „Zasloužili jsme si to. Proč jsme se nespojili? Vždyť všechny naše rohy dohromady měly stokrát víc síly než jeden řezníkův nůž!“

*A lidé? Nechovají se často podobně,
nejsou jako berani a skopci?*

Včely a trubci před soudem

Včely kladly med do pláství v dutině starého dubu. Trubci se jen dívali, ale když med zavoněl, hlad je pomátl a chtěli si všechnu tu sladkost přisvojit.

„Med je náš!“ volali a troubili na poplach.

„Med je náš!“ hájily se včely, až došlo ke sporu, který skončil před soudem.

Soudcem byla vosa, protože dobře znala včely i trubce.

„Chci rozhodnout spravedlivě,“ řekla.

„Zde máte nový úl. Naplňte společně plástve medem a já pak podle chuti a barvy medu poznám, čím je to dílo a komu patří. Souhlasíte?“

„Souhlasíme!“ bzučely včely a hned se daly do práce.

„Nesouhlasíme!“ troubili trubci – a sami se tak usvědčili ze lži.

Vosa rozhodla po právu. Pracovitým včelám zůstal sladký med a líným trubcům hořká hanba.

*A to je poučení
pro trubce mezi lidmi
i pro soudce jejich častých sporů.*

Vosy, špačci, mezek a starý sedlák

Starý sedlák měl velkou vinici na kopci a jediného pomocníka. Byl to hubený trpělivý mezek, který tahal pluh i měchy s vodou na zalévání, a když došlo ke sklizni, nosil na hřbetě koše hroznů z vinice do vsi.

Jednou přišlo veliké sucho. Ani rosa k ránu nepadla. Žízní trpěli i špačci a vosy. Dřív se sedlákovi vyhýbali, ale teď přiletěli s prosíkem.

„Dej nám napít,“ křičeli špačci, „a my ti za to budeme pomáhat. Budeme hrabat a kypřit půdu kolem keřů a opatrovat hrozny před jinými ptáky.“

„Dej nám napít,“ bzučely vosy, „a my budeme létat kolem vinice a svými žihadly zaženeme každého zloděje!“

Ale sedlák zavrtěl hlavou. „Když bylo vody dost, nikdy jste za mnou nepřišli,“ povídá. „To jste spíš tajně chodili na mé hrozny. Proto ani teď ode mne nic nečekejte. Tu trochu vody, co mám, dám svému pomocníkovi, který je tak trpělivý, že o ni ani nežádá.“

A pak špačky zaplašil a vosy rozehnal a o vodu se rozdělil se svým věrným mezkem.

*Protože věděl,
jakou cenu mají sliby
lhářů a nevíтанých pomocníků.*

Člověk a paní Příklad

Jeden člověk převzal od přítele do úschovy peníze, ale pak ho přemohla lakota. Chodil a přemýšlel, jak to zaonačit, aby mu měsíc zůstal.

Nakonec přítel řekl: „Nechceš-li vrátit peníze dobrovolně, vrátíš je pod přísahou!“

Den přísahy byl stanoven na příští poledne a lakotník, aby se přísaze vyhnul, utekl hned ráno na pole.

A tady potkal starou vznešenou paní. „Kdo jsi?“ zeptal se, protože takovou osobu nikdy předtím v kraji neviděl. „Říkají mi paní Příklad!“

„A kam míříš?“

„Jsem stále na cestách,“ odpověděla paní Příklad. „Ale k vám se nevrátím dřív než za nějakých třicet let.“

Tahle zpráva našeho podvodníka potěšila. Rychle se rozloučil a spěchal k příteli.

„Přisahám pod tímto poledním sluncem, že jsem si nikdy žádné peníze od tebe do úschovy nevezal!“ zalhal.

Přítel byl nešťastný a křivopřísežník se bezstarostně vracel domů. Ale jeho dům byl v plamenech, hořel jako otep slámy.

A před hořícím domem stála paní Příklad.

„Cos mi to provedla, ty lhářko!“ nařikal křivopřísežník.

„Slíbila jsi, že se nevrátíš dřív než za třicet let!“

„Nevrátila bych se,“ odpověděla paní Příklad, „kdybys mne tak rychle nepřivolal zpátky. Když mě někdo křivou přísahou urazí, jsem na místě hned.“

Ano, špatný čin sám na sebe si přivolává trest.

A špatný člověk nesmí doufat,

že se mu trest vyhne či že snad bude otálet.

Zloděj a hostinský

Jeden zloděj a filuta se ubytoval v zájezdním hostinci. Spal tu v pohodlné posteli, dobře jedl a hojně pil, ale na zaplacení neměl. Spoléhal na to, že obere v lokále pár hostů, ale žádná pořádná příležitost se pro jeho pět prstů nenaskytla.

Pak přišel den, kdy hostinský trval na zaplacení. Zloděj vyšel před hostinec a posadil se na zápraží. Hostinský měl obavy, aby mu host neutekl, a tak se posadil vedle něho a dali se do řeči.

Najednou zloděj uprostřed hovoru strašlivě zívá. A pak zavyl jako vlk. Hostinský se polekal, ale vylekaně vyskočil i zloděj. „Už je to tady!“ zvolal.

„Co je? Co se děje?“ rozklepal se hostinský.

„Moje hrozná nemoc. Takhle to vždycky začíná!“

„Jaká nemoc?“ zděsil se hostinský.

„Jestli třikrát takhle zívnu, proměním se ve vlkodlaka a začnu žrát lidi! Je to dědičná choroba a nikdo ji nedokáže vyléčit,“ vysvětloval náš filuta – a hned nato zívá podruhé. A zavyl ještě strašlivěji.

Hospodský chtěl utéci, ale zloděj ho pevně držel za kazajku.

„Nechod' pryč, příteli, prosím! Musíš mě zachránit!“ křičel – a už se chystal ke třetímu zívnutí.

Ale hospodský se mu v hrůze vytrhl, vysvlékl se z kazajky, nechal ji zloději v rukou – a utekl.

A zloděj? Ten vzal taky do zaječích. Jenže s náprsní taškou, kterou měl hostinský v kazajce. Byla plná peněz!

Ale ano.

*Takové věci se stávají ustrašencům,
kteří naletí na každou báchorku.*

Slepice a zlaté vejce

Jeden chudák měl převzácnou slepici. Přišel k ní náhodou a ještě větší náhodou, či spíše zázrakem, se stalo, že ta slepice mu jednoho dne snesla zlaté vajíčko.

Chudák nemohl svému štěstí uvěřit. Vždyť slepice zobala docela obyčejné zrní, v obyčejném prachu se popelila a škubala si docela obyčejnou travičku. A přitom vejce v kukani bylo z ryzího zlata!

Z chudáka se stal rázem boháč. Ale příliš brzo si na své bohatství zvykl – a chtěl mít ještě víc. Ta myšlenka mu nedala spát.

„Je to pohádková slepice,“ říkal si, „a určitě v sobě nosí nějaký pohádkový poklad. Mnohem větší a cennější než jen zlaté vajíčko!“

Tak jednoho dne slepici zabil a vykuchal ji. A co našel? Správně hádáte – vůbec nic.

*Ale to už se stává i chamtivcům a lidem,
kteří poznají, co měli, teprve tehdy,
až se o to sami připraví.*

Myš a žába

Na břehu rybníka se potkaly myš a žába. Myš znala jen své políčko, ale byla zvědavá na svět kolem. Žába znala svůj rybník a pár louží, ale uměla báječně řečnit.

Kvákala a kvákala, až nakonec svou známou přemluvila, že ji naučí plavat. Přivázala si ji dlouhým motouzem k noze a pak obě skočily do rybníka.

Žába byla ve vodě doma, vesele se potápěla a na myš zapomněla. Vůbec si nevšimla, že tu ubožačku stáhl vír ke dnu.

Docela na ni zapomněla. Dál se potápěla a plavala, bavila se s jinými žábami, prokvákala tři dny. A třetí den se to stalo...

Co se stalo? Třetí den se utopená myš ve vodě nafoukla a vyplula na hladinu. Vznášela se tu jako měch, než ji spatřil luňák.

Sjel z oblohy, myš v letu vylovil – a s ní i žábu. Vždyť byly stále motouzem přivázané k sobě! A tak luňák sežral myš i žábu, protože luňák bývá pořád hladový a cizími příběhy si hlavu neláme.

Ale vy se nad tím příběhem zamyslete.

*Kdo uvede druhého svou bezstarostností do nebezpečí,
sám na sebe si nebezpečí přivolá.*

Orel, had a lovec

V zemi velkých hadů a skalních orlů právě had a orel žili na jedné skále.

Had chtěl být vládcem všech skal, po kterých se plazil, a orlovi milostivě přenechal oblohu.

Jenže orel měl na skále hnízdo, a když se letem unavil, do hnízda se vracel. A právě to se nelíbilo nevraživému hadovi.

Jednou došlo mezi hadem a orlem k boji na život a na smrt. Had boj vyvolal a byl v něm silnější. Omotal orla svým tělem jako smrtícím provazem. Chyběla jen chvilka a orel by v hadím objetí dodýchal, kdyby...

Kdyby se na skále neobjevil lovec a kdyby ten odvážlivec neuvolnil hadí sevření a nepomohl tak orlovi na svobodu.

Orel dostal volnost a lovec se po boji naklonil k horskému potůčku, aby se napil. Nabral vodu do poháru a nevšiml si, že mu do něho had vstříkl z konečku svého jazyka smrtelný jed.

Orlovi to neušlo. Spustil se z oblohy jako blesk a zobanem vytrhl pohár svému zachránci z rukou.

Víckrát už se nepotkali, ale věděli oba, že...

*... kdo činí dobro,
dočká se vděčnosti.*

Chlapec zloděj a jeho matka

Chlapec, který vyrůstal bez otce, ukradl ve škole psací tabulku. Přinesl ji domů a přiznal matce, že tabulku vzal svému sousedovi v lavici. Báł se a čekal trest. Jenže namísto trestu přišla pochvala.

„Hlavně, že tě při tom nikdo neviděl,“ řekla matka.

To chlapce osmělilo. Zanedlouho zkusil své zlodějské štěstí i na trhu a nosil domů ovoce i ryby, pro sebe vykládaný nůž a pro matku sandály. A matka měla jedinou starost: „Hlavně dej pozor, aby tě nikdo při činu nechytil.“

Jak chlapec rostl, měl prsty stále šikovnější, až přišel den, který musel přijít. Mladík se vloupal do zlatnického krámku, zlatník spustil povyk, přiběhli biřici a zloděje odvedli k soudci.

Všechny hříchy byly spočítány a brzy nato vedli mladíka městem na popraviště. Ruce měl svázané a hlavu sklopenou. I jeho matka šla v průvodu lidí a hlasitě pro syna naříkala.

A tehdy syn požádal katy, aby směl matce zašeptat do ucha slovo na rozloučenou. Naklonil se k ní a zuby jí utrhl ucho jako zlá šelma.

Matčin nářek se změnil v hněv. „Vidíte toho bezbožníka!“ volala. „Nešťítíl se krást a teď i svou vlastní matku zmrzačil!“

Ale syn ji přerušil a smutně odpověděl: „Kdybys mi byla nařezala už ten první den, kdy jsem přinesl domů ukradenou školní tabulku, nevedli mě teď na popravu! Tak kdo z nás dvou je větší bezbožník?“

*Je to smutný příběh a smutná pravda,
smutné poučení.*

Šašek a sedlák

Do jednoho města přijel slavný šašek. Prý sám král se jeho šprýmům smál. Sešli se měšťané i chudý lid a všichni se těšili, co zábavného jim na rynku předvede.

Šašek v dlouhém plášti se uklonil a pak si dolní cíp kabátu přehodil přes hlavu. A jak byl v tom plášti schovaný, začal kvičet jako sele. Kvičel tak věrohodně, že diváci volali: „Nás neoklameš! Ukaž, kde máš to sele!“

Tak šašek shodil plášť, aby se přesvědčili, že sele skutečně jenom hlasem napodobil.

Všichni mu tleskali, jenom jeden sedlák se dal slyšet, že tohle svede taky – a ještě líp. Měl totiž pod kabátem živé selátko, a protože tam v teple tiše spalo, nikdo o tom nevěděl.

Šašek se soutěží souhlasil a kvičel ještě věrohodněji než předtím.

Pak předstoupil sedlák. I on si přehodil cíp kabátu přes hlavu, ale pod kabátem tahal sele za uši a za ocásek a ten probuzený pašík kvičel, jako by ho na nůž brali.

A přesto lidé na rynku šaškovi tleskali a sedláka vypískali. „Ty jsi jen obyčejný sedlák!“ volali. „Ale šašek? Ten umí napodobit sele tak, že se tomu směje i náš král!“

„Hloupost a cizí sláva vám stoupla do hlavy!“ řekl sedlák a ukázal lidem pod kabátem své kvičící sele.

A tak se někteří zahanbili a někteří rozzlobili.

*Tak už to chodí mezi lidmi,
kteří jen neradi odvolávají svou přízeň
a přiznávají vlastní omyl.*

Chlapec a namalovaný lev

Jednomu muži se k stáru narodil syn. Otec se radoval, ale štěstí mu kalily obavy o synáčkův osud. Nemohl totiž zapomenout na sen, který se mu brzy po narození syna zdál. Otec v tom snu spatřil, jak chlapce zahubil lev.

Proto synka nenechával ani chvíli bez dozoru. Nepouštěl ho mezi děti, ba dokonce ani na zahradu. Hoch musel trávit celý čas v domě za dubovými vraty, ve svém pokoji, kam by se nedostala nepozorovaně ani myš.

Aby se chlapci v pokoji líbilo, dal otec vyzdobit stěny obrazy ptáků a všemožných zvířat. Byl mezi nimi i lev.

Jak hoch rostl, byl stále smutnější. Otcova láska a bázlivost mu připravily vězení. Chlapec věděl o otcově snu a všechna jeho zášť se obrátila proti lvovi na obrázku.

Jednou v zoufalství se na namalovaného lva vrhl, aby ho seškrábal ze stěny. Vrazil si přitom pod nehet třísku a rána se mu zanítila. Zánět se rozšířil a tříska doputovala až k srdci. Lékaři nepomohli a chlapec zemřel.

Tak lev hocha zahubil, i když byl jenom namalovaný.

Je to pohádka, anebo není?

Ten, kdo nám osud píše, nerad své slovo mění.

Člověk a satyr

Satyr je zvláštní bytost. Má tělo kozlí a hlavu člověčí, ale člověkem není a zvířetem být nechce. Běhá po skalách sám, i když se umí radovat jako kozel a trápí se jako člověk.

Jednou se k člověku přidružil a žil s ním v jeho domě. Přišla zima a satyr viděl, jak člověk zvedl ruce k ústům a dýchal si na ně.

„Co to děláš?“ zeptal se.

„Ruce mě zebou, tak si je dechem ohřívám,“ odpověděl mu člověk.

Hned nato vešli do domu a k plotně, kde si člověk vařil brambory. Vzal jednu bramboru do rukou a foukal na ni.

„Co to děláš?“ zeptal se satyr.

„Ta brambora je horká, tak si ji dechem chladím,“ odpověděl člověk.

A satyr zesmutněl a řekl: „Odcházím od tebe, člověče. Nemůžeme být přáteli, když jedním dechem vypouštíš z úst teplo i chlad.“

Třeba se to stalo, třeba ne. Jisté je, že satyr a člověk se spolu nepřátelí a že...

*... i člověk by se měl vyhýbat přáteli,
jehož smýšlení je obojaké.*

Trubač

Nepřátelské vojsko napadlo jednu zemi a z úrodných polí a luk se stalo bojiště. Na návrší se vedla bitva a nepřátelský voj hnal do zteče trubač.

Klusal na koni před vojskem a bojovným hlasem své trubky pobízel střelce k útoku.

Dostal se ale do zajetí a podle válečného práva měl být zastřelen. Avšak trubač se vzpouzel, naříkal a takhle se omlouval: „Přátelé, nezabíjejte nevinného! Vždyť já jsem nikomu z vašich neublížil. Cožpak jste u mě viděli nějakou zbraň? Jediné, co mám, je tahle trubka!“

„A právě proto si zasloužíš nejvyšší trest,“ odpověděli mu. „Protože jsi sám válčit nemohl, popoháněl jsi svou trubkou do boje ostatní! Oni poslouchali tebe – a proto je tvoje vina větší než těch ostatních.“

A pak byl trest na trubači vykonán. Pro výstrahu a poučení...

*... těm, kteří ještě nevědí,
že kdo podněcuje ke zlu a násilí,
je vinen víc než násilník.*

Dvě tašky

Stvořitel uplácal z hlíny člověka, z větru komára, žížalu z deště – a kdo ví co ještě. Ale nejmíc starostí měl s lidmi.

Komár se totiž staral jen o svůj žaludek, stejně jako žížala nebo strnad nebo krokodýl. Ale člověk? Darmo mluvit.

Ten se staral o sebe, víc než bylo třeba – a byl sám se sebou náramně spokojený a ještě mu zbýval kopec času, kdy se staral hlavně o ty druhé. A na těch viděl jen samou špatnost.

A tak Stvořitel dostal nápad. Zavěsil na každého člověka dvě tašky: jednu na cizí špatnosti, druhou na vlastní. První tašku nosili lidé na prsou a tu druhou na zádech. A od té doby se stává, že člověk vidí cizí zlo zdaleka – a vlastní vůbec ne.

A poučení?

*Kdo si ho v téhle bajce nenajde,
nevidí si na špičku nosu,
natož na záda!*

Pavel Šrut
Ezopovy bajky

Kharkhan Oleg/Shutterstock.com
Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 3. 7. 2020

ISBN 978-80-274-0923-5 (epub)
ISBN 978-80-274-0924-2 (pdf)
ISBN 978-80-274-0925-9 (prc)